

STICHTING PIETERSKERK LEIDEN
TE LEIDEN

Rapport 2022

INHOUDSOPGAVE

Pagina

RAPPORT

1	Resultaat	2
2	Financiële positie	3

FINANCIEEL VERSLAG

1	Bestuursverslag	5
---	-----------------	---

JAARREKENING

1	Balans per 31 december 2022	28
2	Staat van baten en lasten over 2022	29
3	Kasstroomoverzicht 2022	30
4	Grondslagen voor waardering en bepaling van het saldo van baten en lasten	31
5	Toelichting op de balans per 31 december 2022	35
6	Toelichting op de staat van baten en lasten over 2022	43

OVERIGE GEGEVENS

1	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	49
---	---	----

BIJLAGEN

1	Overzicht vaste activa	
---	------------------------	--

RAPPORT

1 RESULTAAT

1.1 Vergelijkend overzicht

Het exploitatieresultaat over 2022 bedraagt negatief € 19.463 tegenover € 49.999 over 2021. De exploitatieresultaten over beide jaren kunnen als volgt worden samengevat:

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
	€	€	€
Baten			
Opbrengsten	1.620.537	1.093.526	410.444
Subsidiebaten	52.028	51.938	50.000
Overige baten	408.439	-	830.229
	<u>2.081.004</u>	<u>1.145.464</u>	<u>1.290.673</u>
Lasten			
Directe kosten			
Project management	1.025.114	616.761	198.273
Indirecte kosten			
Personeelslasten	598.404	587.456	539.656
Afschrijvingen materiële vaste activa	20.038	36.517	21.851
Overige bedrijfslasten	444.216	233.198	467.100
Som der lasten	<u>1.062.658</u>	<u>857.171</u>	<u>1.028.607</u>
Resultaat	<u>-6.768</u>	<u>-328.468</u>	<u>63.793</u>
Financiële baten en lasten	<u>-12.695</u>	<u>-6.231</u>	<u>-13.794</u>
Saldo	<u><u>-19.463</u></u>	<u><u>-334.699</u></u>	<u><u>49.999</u></u>

2 FINANCIËLE POSITIE

Uit de balans is de volgende financieringsstructuur af te leiden:

	31-12-2022		31-12-2021	
	€	€	€	€
Beschikbaar op lange termijn:				
Kapitaal	193.802		213.265	
Voorzieningen	506.500		321.500	
Langlopende schulden	880.657		910.475	
		1.580.959		1.445.240
Waarvan vastgelegd op lange termijn:				
Materiële vaste activa		153.064		42.266
Werkkapitaal		1.427.895		1.402.974
Dit bedrag is als volgt aangewend:				
Vorraden	20.804		16.155	
Vorderingen	549.838		279.424	
Liquide middelen	1.382.084		1.666.088	
		1.952.726		1.961.667
Af: kortlopende schulden		524.831		558.693
Werkkapitaal		1.427.895		1.402.974

FINANCIEEL VERSLAG

Jaarverslag

2022

Bestuursverslag 2022

1. Organisatie

1.1. Missie & visie

De statutaire doelstelling van de Stichting Pieterskerk Leiden als eigenaar van het monument is:

... om de Pieterskerk in goede staat te brengen en te houden en zodoende, in het algemeen en het plaatselijk belang, het cultuurhistorisch monument te laten voortbestaan.

De missie en visie van de Pieterskerk Leiden zijn omschreven in het jaarplan 2021 en luiden:

De Stichting Pieterskerk Leiden garandeert het voortbestaan van het monument als ontmoetingsplaats tussen verleden & toekomst, door mensen te verbinden & te inspireren.

De Stichting Pieterskerk Leiden conserveert, restaureert, onderzoekt, publiceert, produceert, inspireert en verwelkomt. Dit alles op een duurzame wijze en met een verantwoorde exploitatie. De Pieterskerk Leiden is een plek in de stad waar je naartoe gaat om te ontmoeten, verhalen te vertellen en te ontspannen, waar je onderdeel bent van het brede sociale leven van de stad.

1.2 Bestuurlijke organisatie

De Stichting Pieterskerk Leiden kent sinds 2012 een Raad van Toezicht-model. De Raad van Toezicht houdt toezicht op de directie en het gevoerde beleid, waarbij het de directie met advies terzijde staat. De Stichting Pieterskerk Leiden hanteert een directiereglement; dit reglement is in 2012 vastgesteld door de Raad van Toezicht. Op 31 december 2022 bestond het bestuur van de Stichting Pieterskerk Leiden uit een directeur-bestuurder:

mevrouw G.A.C.M. Hurkmans MSc (1959)

Sinds 2012 in dienst van de Stichting Pieterskerk Leiden.

Hoofdfunctie: directeur-bestuurder Stichting Pieterskerk Leiden

Nevenfuncties:

- * Eigenaar Art Result Consultancy
- * Bestuurslid Cantate Domino Leiden

1.3 Beloning

De Wet Normering Topsalarissen (WNT) is niet van toepassing op de Stichting Pieterskerk Leiden. De beloning van de directeur-bestuurder ligt ver onder het maximum van de WNT.

1.4 Moedig voorwaarts...

Het bedrijfsplan 2023-2025 zal de titel dragen 'Moedig Voorwaarts! Maar waarheen?'. Dit zei Gerard Reve in 1998 in een toespraak, toen hij op zijn 75^e verjaardag bevorderd werd tot Commandeur in de Orde van de Nederlandse Leeuw. Het is niet moeilijk om moedig te zijn in goede tijden, maar als het spannend wordt krijgt moed lading. De wereld is op het moment van het schrijven van dit jaarverslag verre van zoals wij die graag zouden willen zien. Corona is weliswaar endemisch aan het worden, maar de pandemie laat diepe sporen na. De oorlog in Oekraïne heeft als direct gevolg dat de energieprijzen enorm zijn gestegen en in het kielzog daarvan heeft de inflatie een historisch hoogtepunt bereikt. Om alles af te toppen, was 2022 ook nog het jaar van het personeelstekort. Terugkijken heeft enkel zin om de toekomst te duiden. Als er vooruit gekeken wordt is er alle reden om te bedenken dat de Pieterskerk Leiden opnieuw haar weg zal vinden en voldoende verdienvermogen zal realiseren om het onderhoud en de restauraties te dragen. De afgelopen tien jaar is de Pieterskerk Leiden dusdanig geprofessionaliseerd, dat de zoektocht naar paden die bewandeld moeten worden

met zekerheid gevonden gaan worden. Dit vertrouwen was in 2022 ook terug te zien in de niet aflatende coronasteun vanuit de nationale en lokale overheid. Steun ook vanuit gulle gevers die het ons mogelijk maakten om Villa Rameau ter beschikking te stellen aan een Oekraïens gezin.

Ook het publiek had vertrouwen en kwam in 2022 onverwachts snel en in grote getallen terug bij de Matthäus Passion en het Weihnachts-Oratorium. De korenmanifestatie van Scratch startte voorzichtig met een kleiner aantal dagen, maar ook daar was het publiek weer enthousiast aanwezig. De zakelijke markt was voorzichtiger, niet geheel onbegrijpelijk gezien de onzekere tijden. Sommige activiteiten kwamen helemaal niet meer terug, enkele omdat er in coronatijden andere vormen voor waren gevonden of omdat de opdrachtgevers simpelweg niet meer bestaan. Soms omdat een andere locatie geschikter was. Het verwachte negatieve resultaat van ruim drie ton voor 2022 bleef uit door alle steun die werd gegeven. Het komend jaar zal dat anders zijn. De Pieterskerk Leiden gaat moedig voorwaarts, ook in zware tijden. Waarheen, dat zal de toekomst ons leren.

1.5 Personeelsbeleid

De personele organisatie van de Stichting Pieterskerk Leiden draagt zowel zorg voor het onderhoud en beheer van het monument, als voor de uitvoer van alle (commerciële) activiteiten. De Stichting Pieterskerk Leiden werkt met een klein team in vaste dienst, bestaande uit voornamelijk jonge professionals. Daarnaast wordt samengewerkt met externe partners, freelancers en oproepkrachten. Flexibele inzet van arbeid is noodzakelijk door zowel de aard van de evenementen- en toeristenbranche, als vanwege het kostenaspect, ingegeven door de structureel kwetsbare financiële positie van de Stichting Pieterskerk Leiden. Voor de invulling van de flexibele schil wordt gedeeltelijk gebruikgemaakt van payrolling en gedeeltelijk wordt er gedetacheerd via vaste partners.

In 2020 werd tijdens de coronapandemie duidelijk dat door de bovengenoemde flexibele schil, de personeelslasten in zeer korte tijd terug konden worden gebracht tot een acceptabel minimum. Het geminimaliseerde kernteam stelde zich tijdens de afgelopen periode van de coronacrisis maximaal flexibel op. De diversiteit aan talenten was breed en werd zo efficiënt en effectief mogelijk ingezet.

De doorstroom van drie vaste medewerkers naar nieuwe functies elders in 2021 en 2022, was het gevolg van natuurlijke doorstroom en een volgende fase in de carrière van jonge professionals. Een stabiele invulling van deze twee vacatures is pas begin 2023 gerealiseerd. Een vierde vaste medewerker kondigde medio 2022 aan medio 2023 te vertrekken. Voor een vervangende functie is begin 2023 een vacature geplaatst. Daarnaast moesten de teams van oproepkrachten (cafémedewerkers, stagehands, escaperoommasters, dutymanagers) helemaal opnieuw worden opgebouwd. Met name dutymanagers zijn moeilijk te vinden, waardoor vaste medewerkers deze diensten voor hun rekening nemen. Dit alles bemoeilijkt een soepele doorstart van de bedrijfsvoering. De complexe taken en de daarbij behorende lange inwerktijden, vragen zowel maximale inzet en flexibiliteit van nieuwe alsook van bestaande teamleden. De werkintensiteit voor het vaste team is dan ook hoog. Het balanceren op de lijn van kostenbesparing en het leveren van high-end kwaliteit, is onder deze omstandigheden ingewikkeld en vraagt veel aandacht voor de sociale kant van arbeid. Naar verwachting zal het vaste team eind 2024 weer op volle kracht inzetbaar zijn op kantoor.

In november 2022 startte het eerste deel van de masterclasses op zoek naar jong orgel talent voor de positie van *junior organist-in-residence*. Drie internationale organisten uit Spanje en de Verenigde Staten werden geselecteerd voor deze masterclasses. Eind maart 2023 werd tijdens het tweede deel van deze masterclasses de freelance positie van *junior organist-in-residence* toegekend aan de Spaanse kandidaat voor een periode van maximaal twee jaar.

1.4.1 Vaste partners

Daar waar mogelijk wordt samengewerkt met (lokale) vaste partners. Het gaat daarbij o.a. om administratieve werkzaamheden en de inhuur van schoonmaak, beveiliging, podiumbouw, tribunebouw, eventinrichting en catering.

Sinds 2013 is de administratie van de Stichting Pieterskerk Leiden uitbesteed. Vanaf eind 2014 worden de administratieve werkzaamheden uitgevoerd door 'APEK administraties'. In 2022 zal APEK administraties overgaan in APEK administraties B.V., onderdeel van de Bunnig Groep. Eimert van der Vliet blijft de komende vijf jaar als accountmanager verbonden aan de Pieterskerk Leiden. Alle diensten worden ook in deze constructie tegen een fixed-fee aangeboden.

De accountantscontrole wordt voor 2022 uitgevoerd door *Audit to Be*, onderdeel van *Stolp+KAB Adviseurs en Accountants*. In de administratieve organisatie zijn de financiële procedures in vergaande mate gedigitaliseerd en geautomatiseerd.

1.4.2 Vrijwilligers

De vrijwilligers zijn vanaf het begin van de oprichting van de Stichting Pieterskerk Leiden het fundament van de organisatie. De inzet van de vrijwilligers is een stabiele factor binnen de Pieterskerk Leiden. Van Raad van Toezicht, het bestuur van de Vrienden, tot de burens die de tuin bijhouden, de orgeltrappers, de rondleiders of de vrijwilligers van het café en de catering: iedereen deelt kennis en zet zich met enorm enthousiasme in. De functie van vrijwilligerscoördinator wordt op dit moment uitgevoerd door de bedrijfsleider.

In 2022 konden, net als in 2021, vanwege de coronamaatregelen de reguliere 'Pieterskerk bijeenkomsten' beperkt doorgang vinden. Vanaf het begin van de coronapandemie is geprobeerd om goed contact te houden met alle vrijwilligers, oproepkrachten en freelancers. De directie stuurt regelmatig per e-mail updates en er zijn regelmatig belrondes gehouden waarbij 50 tot 60 personen worden gebeld door het kernteam. Voor zover de richtlijnen het toestonden waren vrijwilligers, oproepkrachten en freelancers ook individueel welkom om langs te komen en bij te praten. Ondanks de coronacrisis is de groep vrijwilligers licht gegroeid.

1.5 Arbo-beleid

De Stichting Pieterskerk Leiden is verbonden aan de ArboNed. Sinds 2018 is de functie van vertrouwenspersoon ook bij de ArboNed geborgd.

In 2020 heeft een uitvoerige actualisatie van de Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RIE) plaatsgevonden. Deze is gecontroleerd door een gecertificeerde arbeidshygiënist van *Zorg voor de Zaak*. Aan de hand daarvan is het plan van aanpak - waar nodig - aangepast om risico's en knelpunten effectief te kunnen beheersen en/of oplossen. Alle actiepunten uit de rapportage zijn verwerkt in het Plan van Aanpak (PVA) voor de RIE. Dit PVA is een 'levend' document dat gedurende ieder kalenderjaar wordt geactualiseerd. De rapportage van de RIE en het PVA zijn tijdens de vergaderingen in maart en november 2022 gepresenteerd aan de Raad van Toezicht. Het ziekteverzuimpercentage bij de vaste medewerkers van de Pieterskerk Leiden ligt sinds 2016 jaarlijks op minder dan 1%, ook in 2022. Alleen in 2020 steeg het ziekteverzuim naar 1,85%, deze tijdelijke stijging had te maken met long-covid van een van de vaste medewerkers.

In het jaarverslag van ArboNed voor de Stichting Pieterskerk Leiden is te lezen dat er in 2022 geen gebruik gemaakt is van de inzet van de vertrouwenspersoon via ArboNed.

De Stichting Pieterskerk Leiden volgt m.b.t. de salarissen van het kantoorpersoneel, voor zover mogelijk, de gemeentelijke Cao. Het niet aangesloten zijn bij een Cao kan de Stichting Pieterskerk Leiden op achterstand brengen ten opzichte van de actuele culturele arbeidsmarkt. Op termijn kan de Stichting Pieterskerk Leiden overwegen zich aan te sluiten bij een verwante Cao. Om de kwaliteit van

de medewerkers verbonden aan de Stichting Pieterskerk Leiden te waarborgen worden cursussen en/of trainingen gevolgd. In 2022 bleef dit beperkt tot:

- BHV training sales, bedrijfsleider, backoffice, conservator, cafémedewerkers, dutymanagers & stagehands
- Sociale Hygiëne cafémedewerkers

2. Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

De Stichting Pieterskerk Leiden hanteert de volgende statements ten aanzien van het maatschappelijk verantwoord ondernemen:

- De Pieterskerk Leiden levert een actieve bijdrage aan het ontwikkelen van overdracht van kennis.
- De Pieterskerk Leiden maakt transparante afspraken met haar stakeholders.
- De Pieterskerk Leiden bewaakt de continuïteit van de onderneming en de daaraan verbonden arbeidsplaatsen.

De Pieterskerk Leiden committeert zich aan de *Governance Code Cultuur*. Daarnaast wordt, waar mogelijk, de *Fair Practice Code* gehanteerd. Hierbij staat Fair Pay, Fair Share en Fair Chain centraal met als kernwaarden: solidariteit, duurzaamheid, diversiteit, vertrouwen & transparantie. Met name de kernwaarde *diversiteit* en in het verlengde daarvan inclusiviteit, krijgt de komende jaren in de Pieterskerk Leiden extra aandacht. Dit is in lijn met de speerpunten van de culturele C6 partners (§ 3.1).

Sinds 2011 heeft de Pieterskerk Leiden een Green Key GOUD certificering voor congreslocaties. Begin 2023 is voor het 13^e jaar op rij het GOUD keurmerk verlengd. Speerpunt t.a.v. duurzaamheid is o.a. dat onderzoek wordt gedaan naar het optimaal aansluiten bij de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van energiebesparing.

3. Samenwerking

Voor een rijksmonument als de Pieterskerk Leiden is samenwerking met lokale, nationale en internationale partners voorwaardelijk en van bijzonder groot belang. Samenwerkingen borgen de maatschappelijke functie en leggen een fundament voor de commerciële taakstelling. Ook in coronatijden is op verschillende manieren de samenwerking onderhouden en zijn nieuwe samenwerkingen gezocht.

3.1 Leidse partners

Leiden Marketing heeft in 2020 een naamsverandering ondergaan en heet voortaan Leiden & Partners, dit in navolging van Den Haag, Rotterdam en Amsterdam. In 2007 werd Leiden & Partners als netwerkorganisatie door een twintigtal stadspartners opgericht met als doel om Leiden regionaal en (inter-)nationaal op de kaart te zetten en meer toeristische en zakelijke bezoekers naar Leiden te trekken. De organisatie geeft invulling aan het merk '*Leiden, Stad van ontdekkingen*'. De Pieterskerk Leiden is vanaf het begin een actieve partner geweest in Leiden & Partners.

Met een cultuursubsidie van de gemeente Leiden is de Pieterskerk Leiden in staat een aantal culturele activiteiten te ondersteunen. Daarbij gaat het zowel om traditionele activiteiten als de 3 October dankdienst, de kerstnachtdienst, orgelconcerten, Scratch Muziekdagen, concerten van de drie Leidse amateurkoren Ex Animo, Con Amore & Toonkunstkoor en initiatieven zoals het Leiden International Film Festival. Deze activiteiten zorgen voor een brede worteling van de Pieterskerk Leiden binnen de (Leidse) samenleving.

In 1989 is op initiatief van de Stichting Pieterskerk Leiden en de Commissie Bijzonder Kerkenwerk van de Protestantse Gemeente Leiden, de Stichting Cantate Domino Leiden opgericht. Jaarlijks organiseert Stichting Cantate Domino Leiden 6 á 7 Bach cantatediensten, verdeeld over de

Pieterskerk Leiden en de Hooglandse kerk. Door de coronamaatregelen hebben de cantatediensten slechts beperkt doorgang kunnen vinden.

In 2014 heeft de Pieterskerk Leiden op initiatief van Leiden & Partners een convenant getekend voor de oprichting van het *Leiden Convention Bureau*, dat zich op de internationale congresmarkt richt. Tijdens het jaarlijkse Bachconcert van het 'Weihnachts-Oratorium' in de Pieterskerk Leiden worden de ambassadeurs van het *Leiden Convention Bureau* ontvangen. De Pieterskerk Leiden heeft op directieniveau zitting in de stuurgroep. Hoewel de congresmarkt slechts een zeer klein aandeel uitmaakt van de inkomsten van de orderportefeuille van de Pieterskerk Leiden, blijft de Pieterskerk als stadspartner actief lid van *Leiden Convention Bureau*.

In september 2020 nam de Gemeente Leiden het initiatief om i.s.m. consultancybureau BMC onderzoek te doen naar een 'Deltaplan Cultuur', dat zich primair richtte op de grote Leidse culturele instellingen, de zogenaamde C6: BplusC, Leidse Schouwburg - Stadsgehoorzaal, Theater Ins Blau, Gebr. De Nobel, Museum De Lakenhal en de Pieterskerk Leiden. Op initiatief van C6 is vervolgens een intensief informeel maandelijks directieoverleg gestart onder een jaarlijks wisselend voorzitterschap. Voor de komende jaren zijn, in onderling overleg, drie aandachtsgebieden benoemd om verder met elkaar te verkennen:

- Diversiteit en Inclusie (D&I) Code
- Fair Practice Code
- Huisvesting

Het onderdeel *Huisvesting* is voor de Stichting Pieterskerk Leiden niet van toepassing. Alle andere partners van de C6 huren gebouwen van het gemeentelijke vastgoed, hetgeen tot problemen leidt in de kosten en de demarcatielijnen tussen huurder en verhuurder.

3.2 Nationale partners

Op landelijk niveau is de Pieterskerk Leiden een actieve partner van het Groot Kerken Overleg (GKO)¹. Een overleg waarbij de grote stadskerken zonder primaire religieuze functie zijn aangesloten, om kennis en ervaringen uit te wisselen. Door de coronapandemie zijn de contacten met erfgoedpartners op nationaal niveau geïntensiveerd. Er wordt nauw samengewerkt met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), het Nationaal Restauratie Fonds (NRF) en Nationale Monumenten Organisatie (NMO). Daarnaast maakte de Pieterskerk Leiden deel uit van het Nationale Erfgoedplatform dat vanaf de eerste periode van de coronacrisis in 2020 de belangen van het erfgoed bij het ministerie van OC&W vertegenwoordigde.

De Pieterskerk Leiden werkt verder samen met event-branchespecialisten *High Profile* en *Eventbranche*. In 2020 is de Pieterskerk Leiden lid geworden van de Koninklijke Horeca Nederland (KHN) en het Platform Cultuur Locaties, met een brede selectie aan musea en theater.

4. Cultuur

De Pieterskerk Leiden heeft een lange historie als centrale ontmoetingsplek voor bewoners en bezoekers van Leiden. De reguliere culturele evenementen verbinden en geven invulling aan het feit dat de Pieterskerk Leiden het historische hart van de stad is. Ter ondersteuning van de culturele activiteiten in het monument ontvangt de Pieterskerk Leiden van de gemeente Leiden een cultuur- en onderhoudssubsidie in de vorm van een Uitvoering Overeenkomst (UVOK) (zie ook § 5.4.3).

¹ *Groot Kerken Overleg leden: Nieuwe kerk, Oude kerk en Westerkerk in Amsterdam, Laurenkerk Rotterdam, Grote Kerk Breda, Eusebiuskerk Arnhem, Grote kerk Naarden, Academiehuis Grote kerk Zwolle, Stadsherstel Amsterdam, Grote kerk Zwolle, A-Kerk Groningen en Pieterskerk Leiden.*

Door de coronamaatregelen aan het begin van het jaar kon niet worden tegemoetgekomen aan alle afspraken conform de UVOK 2022. Een klein gedeelte van deze gelden zijn gereserveerd ten behoeve van extra ondersteuning van culturele activiteiten in komende jaren. De onderstaande evenementen* hebben wel plaatsgevonden:

- Orgelconcerten:
 - o Orgel zomerconcert
 - o CD presentatie van Léon Berben
 - o Masterclasses van de junior-organist-in-residence (deel 1)
- Klassieke en oude muziek:
 - o Scratch concerten
 - o Matthäus Passion
 - o Weihnachts-Oratorium
- Leidse Stadsvieringen:
 - o 4 mei herdenking
 - o 3 October-viering
- Openstellingen
- Gaia – rondreizend beeldend kunstwerk

**in willekeurige volgorde*

Andere onderdelen van de UVOK zijn:

1. Het verder ontwikkelen van de Bachtraditie ('Bach & Leiden');
2. Een zeer gevarieerd publieksbereik en versterking van de aantrekkelijkheid van Leiden door de verhuur van het monument en het faciliteren van evenementen (waaronder beurzen, congressen en bedrijfsevenementen);
3. Zo veel mogelijk openstelling voor bezoekers/toeristen, wanneer het monument niet is verhuurd en openstelling veilig kan gebeuren (circa 150 dagen per jaar);
4. Rondleidingen en begeleiding door vrijwilligers met kennis van zaken tijdens openstellingen;
5. Samenwerking met betrekking tot collectieve marketing van Leiden;
6. Instandhouding van de museale waarde van de Pieterskerk Leiden.

Het bovenstaande kon tijdens de coronapandemie slechts beperkt worden uitgevoerd. De nadruk is in deze periode met name komen te liggen op de openstellingen, samenwerking met stadspartners en de instandhouding van de museale waarde. In de afgelopen jaren ontving de Pieterskerk Leiden jaarlijks 120.000 tot 130.000 bezoekers; dat aantal is vanaf 2020 sterk verminderd door terugloop in toeristische bezoeken.

4.1 Ontsluiting monument - van beleving naar betekenis

Al bijna 900 jaar is de Pieterskerk hét ijkpunt van Leiden. De twee sleutels van Petrus zijn het symbool van Leiden. De bijzondere ambiance van het monument maakt het een centrale ontmoetingsplaats in de stad, waar mensen met elkaar in verbinding komen en elkaar inspireren. De Pieterskerk is krachtig in het heden en in de verbinding tussen verleden en toekomst in de stad Leiden.

Het opnieuw laden van de betekenis van de Pieterskerk voor de stad Leiden als monument, museum, ontmoetings- en ontspanningsplaats zal een speerpunt zijn in de komende jaren. De Leidse geschiedenis is op een natuurlijke wijze verbonden met de eigen collectie van schilderijen, epitafen, rouwborden, graven, monumenten uit verschillende stijlperiodes tot en met het unieke goudleerbehang.

Het formaliseren van de museumstatus bij het Museumregister Nederland is een langdurig traject, dat in 2023 opnieuw zal worden opgepakt. Het Museumregister Nederland beoordeelt op drie pijlers, te weten: bedrijfsvoering, de eigen collectie en publiek. Het beschrijven van de eigen collectie verdient bij de Pieterskerk Leiden in de aanloop naar de aanvraag de grootste aandacht.

Sinds 2013 is de museale collectie van de Pieterskerk Leiden digitaal gearchiveerd in *Adlib Museum*. Adlib Museum is collectie-managementsoftware, speciaal ontwikkeld voor professioneel collectiemanagement in musea, en wordt o.a. gebruikt door het British Museum en het Rijksmuseum. De collectieregistratie in de Pieterskerk Leiden is gebaseerd op de 'Inventaris van het kunst- en cultuurbezit' door de voormalige Stichting Kerkelijk Kunstbezit in Nederland uit 2006. Alle monumentale onderdelen zijn in Adlib Museum opgenomen en indien beschikbaar zijn foto's en documenten (artikelen, restauratierapporten, offertes e.d.) toegevoegd. In 2019 is Adlib Museum geactualiseerd en omgezet naar een webbased versie.

Het beeldarchief van de Pieterskerk Leiden wordt in de komende jaren digitaal gecategoriseerd en opgeslagen in het content programma Bynder. Op termijn biedt dit programma ook de mogelijkheid om het beeldmateriaal te ontsluiten.

In 2021 is er een begin gemaakt met het bouwen van een nieuwe website in Wordpress. De oude website was gebouwd met een custommade content management systeem (cms) gebouwd door en voor de webbouwers. De kwetsbaarheid van het support en de hoge kosten bij aanpassingen waren redenen om een nieuwe website te bouwen. Een juist besluit, toen in december 2021 bleek dat de huidige webbouwers zich volledig gingen concentreren op retail websites en de oude website vanaf maart 2022 niet meer zouden ondersteunden. In februari 2022 is de nieuwe website live gegaan, deze zal in de loop van 2023 nog verder worden vertaald en uitgebreid.

De historie van de Pieterskerk Leiden zal, in het kader van diversiteit en inclusiviteit, nader worden onderzocht op gender, sociaaleconomische achtergronden en slavernij. Deze vaak onzichtbare historie van de Pieterskerk Leiden zal via de aanwezige narrowcasting worden gedeeld met het publiek. Hiervoor zal worden samengewerkt met diverse onderzoekers en in een later stadium een ontwerp bureau.

4.2 Educatie – kennisoverdracht

De Pieterskerk Leiden is sinds 2011 een erkend leerbedrijf met een SSB certificering (Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs en Bedrijfsleven) en biedt in betere tijden stageplaatsen aan voor alle vormen van middelbaar onderwijs, van praktijkschool tot HBO. In de kennisoverdracht wordt actief samengewerkt met verschillende scholen in de regio. De Pieterskerk Leiden biedt ook gastcolleges aan voor zowel middelbare scholen, als hoger en wetenschappelijk onderwijs. De Pieterskerk Leiden biedt verder flexibele arbeidsplaatsen of vrijwilligerswerk aan voor een aantal mensen die zorg of ondersteuning nodig hebben door een handicap, chronische ziekte of een andere beperking. Na het eerste kwartaal van 2022 is weer begonnen met het faciliteren van stages.

Sinds 2018 faciliteert de Pieterskerk Leiden het promotieonderzoek van conservator Ward Hoskens, naar de moderne geschiedenis van de Pieterskerk Leiden. Dit onderzoek liep in 2022 door en wordt in 2023 afgerond. Er wordt onderzocht hoe het proefschrift in boekvorm kan worden uitgebracht.

5. Financieel beleid

De financiële administratie is in 2013 grotendeels gedigitaliseerd. De koppeling van de systemen Twinfield, Basecone en Artifax Event verhogen de transparantie en zorgen voor een maximale efficiency. De boekhouding kent inmiddels zeven kostenplaatsen, zijnde monument, commerciële exploitatie, Villa Rameau, Museumcafé (klein), Museumcafé (groot), de wijnkelder en de Escaperoom. Dit geeft een helder inzicht in de kosten- en batenstructuur van alle onderdelen van de administratie. Waar voorheen betalingen na akkoord van de directeur-bestuurder werden uitgevoerd door de administratie, gebeurt dit sinds medio 2021 door de directeur-bestuurder. In 2023 zal in het bedrijfsplan met een herziene personeelsstructuur gekeken worden naar een procuratiehouder op het niveau direct onder de directeur-bestuurder.

De inrichting van het evenementenprogramma Artifax zorgt ervoor dat sinds 2020 realistische prognoses gemaakt kunnen worden van de commerciële exploitatie. In 2021 is een verdere automatisering van het administratieve traject gerealiseerd door de koppeling van Artifax met Docusign. Hierdoor worden de overeenkomsten digitaal ondertekend, hetgeen de afhandeling bespoedigt en de contracten ook op de juiste wijze worden geaccordeerd. In de komende jaren zal gewerkt worden aan het automatiseren van de boekingen voor Villa Rameau en de Escaperoom en als laatste de personeelsplanning via het programma L1nda.

De automatisering van het kassaprogramma *Lightspeed*, en het daaraan gekoppelde programma *Jamezz* (self-order software) en het reserveringsprogramma *Resengo*, die waren ontwikkeld voor de grote opzet van het museumcafé in het monument, zullen ook in het oorspronkelijke museumcafé worden ingezet.

5.1 Resultaat 2022

De Stichting Pieterskerk Leiden is een nagenoeg ongesubsidieerd monument in het reguliere onderhoud en is daarmee in eigen beheer verantwoordelijk voor de instandhouding van het rijksmonument. Het verdienvermogen van de Stichting Pieterskerk Leiden is sinds haar oprichting in de vorige eeuw met name gericht op de commerciële activiteiten.

De inkomsten op de kostenplaats van het monument bestaan naast de subsidies en fondsen, uit recettes van eigen culturele producties en de inkomsten uit de entreegelden van bezoekers tijdens de openstellingen. De organisatie is niet alleen gericht op winst, maar ook op maatschappelijk rendement en streeft daarbij naar een zakelijke, op effectiviteit en efficiency gerichte bedrijfsvoering. Winst uit de commerciële exploitatie vloeit terug naar het beheer van het monument, dan wel naar de voorzieningen of het eigen vermogen ten behoeve van het groot onderhoud.

De commerciële exploitatie is ook in 2022 door de coronacrisis zwaar geraakt. Het totale resultaat in 2022 komt positiever uit dan begroot. Dit resultaat is gerealiseerd door hard ingrijpen in de bedrijfsvoering en door de steunpakketten vanuit de overheid (zie § 5.3.1).

5.1.1 Villa Rameau

In 2013 werd de voormalige kosterswoning verbouwd en geïntroduceerd als luxe Stadsvilla Rameau, een short-stay locatie in het topsegment van de Leidse Leisure markt. De housekeeping van Villa Rameau wordt intern uitgevoerd, ondersteund m.b.v. reguliere partners van de Pieterskerk.

In maart 2022 is besloten om Villa Rameau ter beschikking te stellen aan de opvang van Oekraïense vluchtelingen, als gevolg van de invasie van Rusland in Oekraïne. De gedeelde huur voor het kalenderjaar 2022 wordt gedekt door donaties. Mocht een langere periode van opvang noodzakelijk zijn, zal ook voor de resterende periode dekking worden gezocht. In 2022 behaalde Villa Rameau opnieuw een waardering bij Booking.com van 9,2 dit is gebaseerd op de beoordelingen in de periode dat de Villa nog wel werd verhuur in 2022.

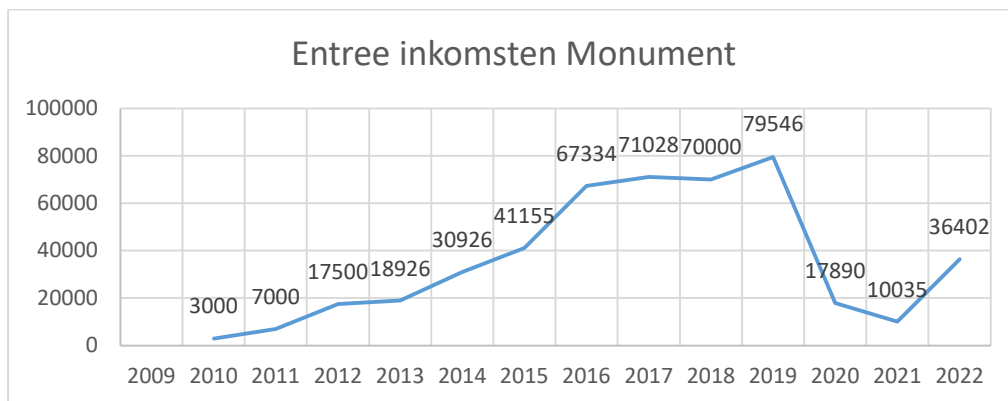
5.1.2 Entree inkomsten Monument

Om de bezoekers van het monument beter te faciliteren en de inkomsten rond de museale bezoeken te optimaliseren is in 2014 een museumcafé geopend onder de naam *Pieterskerkcafé*. Het museumcafé is buiten de reguliere openingstijden geschikt voor borrels en kleine (informele) diners. Met ondersteuning van de Stichting Vrienden van de Pieterskerk Leiden, de Orde van St. Pieter en Fonds 1818 werd de 'bibliotheek' aangepast en ingericht als museumcafé. De reguliere commerciële horecavergunning van de Pieterskerk Leiden is van toepassing op deze ruimte.

Het Pieterskerkcafé sloot in maart 2020 als gevolg van de eerste coronamaatregelen. In juni t/m september 2020 was een beperkte opening van het monument mogelijk als doorstroomlocatie. Daarbij kon het Pieterskerkcafé niet gebruikt worden en werd de ingang in het schip van het monument

gebruikt, zoals deze was bedacht voor het grote Museumcafé. De onderstaande grafiek laat de cumulatieve entreegelden zien. In 2020 zorgde de zomeropening van de Pieterskerk als museum voor ruim de helft van de inkomsten. Eind 2020 belandde Nederland opnieuw in een lockdown, die pas in juni 2021 (gedeeltelijk) werd opgeheven.

Van juni tot en met augustus 2021 is de Pieterskerk Leiden open geweest in de setting van een groot museumcafé in het schip, in combinatie met een tentoonstelling in de beuken van het monument. Hierbij werd gekozen voor een zo groot mogelijke toegankelijkheid, zonder entreekosten. Van september tot en met november 2021 werd de Pieterskerk Leiden gebruikt voor een aantal grote events. Bijna direct aansluitend belandde Nederland opnieuw in een lockdown, die deze keer tot begin februari 2022 duurde. In grafiek 2 zijn de gevolgen van de coronamaatregelen te zien. In de tweede helft van april 2022 is het oorspronkelijke Pieterskerkcafé weer dienst gaan doen als toegang tot de Pieterskerk Leiden als museum. Dit leidt tot een langzaam herstel van inkomsten uit de museale bezoeken.

grafiek 2 – inkomsten entree monument 2010-2021

5.1.3 Escaperoom

De Escaperoom van de Pieterskerk Leiden is vanaf begin september 2017 operationeel. De Escaperoom is geplaatst in de ruimte die bekend staat als 'de wapenkamer'. De Escaperoom van de Pieterskerk Leiden onderscheidt zich doordat de deur open blijft en het geheim binnen een uur moet worden ontdekt. Het thema voor de afgelopen periode haakt aan bij de Pilgrimsgeschiedenis en de 'Mayflower400'.

Vanaf het begin was de Escaperoom in de Pieterskerk Leiden een succes. De kamer werd goed beoordeeld door de spelers en staat inmiddels bekend als een 'moeilijke' kamer, hetgeen de uitdaging om het te spelen groter maakt. De sfeer en ambiance van de kamer wordt zeer hoog gewaardeerd. De doelgroep bestaat, zoals verwacht, uit: families, vriendengroepen en teamuitjes. De resultaten van de verschillende groepen en de evaluaties per groep worden periodiek geanalyseerd, om aanpassingen door te voeren en het bereik van de advertenties te bepalen.

In 2019 werd een start gemaakt met de voorbereidingen voor een nieuwe inrichting en een nieuw thema van de kamer. Dit project werd gestaakt toen door coronamaatregelen de Escaperoom gedwongen dicht bleef tot het voorjaar van 2022. Technische mankementen maken dat het in 2023 noodzakelijk zal zijn de kamer te verbouwen. De vernieuwde kamer kan naar verwachting in 2024 in gebruik genomen worden.

5.1.4 Bach & Leiden

De Stichting Pieterskerk Leiden heeft in 2015 een project opgestart onder de naam *Bach & Leiden*. Dit project stelt de Stichting Pieterskerk Leiden in staat om in een dynamische samenwerking met stads- en regiopartners, de culturele positie van de Pieterskerk Leiden in de komende jaren verder te verankeren. Kwalitatief hoogwaardige producties en vernieuwing staan daarbij centraal. Dit is voor zowel de Pieterskerk Leiden, als de stad Leiden een kans.

'Bach & Leiden' is in 2015 begonnen met de uitvoering van het Weihnachts-Oratorium, i.s.m. het Nederlands Kamerkoor. Vanaf 2018 wordt de Matthäus Passion in de Pieterskerk Leiden - en daaraan gekoppeld de kaartverkoop van de eigen producties - in eigen beheer uitgevoerd. De marge die gerealiseerd wordt met de Bachconcerten draagt bij aan het behoud en onderhoud van de Pieterskerk Leiden. Naast de concerten worden ook lezingen verzorgd onder de titel 'Bachacademy'. Ook de Bach Cantatediensten van de Stichting Cantate Domino (§ 3.1) worden onder het logo van Bach & Leiden gepromoot.

Zowel de Matthäus Passion als het Weihnachts-Oratorium konden in 2020 en 2021 niet worden uitgevoerd, als gevolg van de coronamaatregelen. In 2021 werd, net als in 2020, de mogelijkheid geboden aan de tickethouders van de Matthäus Passion en het Weihnachts-Oratorium om hun tickets te restitueren of de tickets door te zetten naar 2022. In totaal hebben $\pm 60\%$ van de tickethouders de kaarten doorgezet van 2020 naar 2021. In 2021 hebben van dat percentage weer $\pm 90\%$ hun kaarten doorgezet naar 2022.

5.1.5 Investerings

De Pieterskerk Leiden voert een eenduidig afschrijvingsbeleid. Restauraties en verbouwingen aan het monument worden afgeschreven. Roerende activa worden niet geactiveerd en worden direct in de kosten opgenomen, mits de kosten gedekt zijn uit bijvoorbeeld: giften, fondsen en/of subsidies.

5.2 Onderhoud & Restauraties

Onderhoud en restauraties garanderen dat erfgoed in Nederland ook in de toekomst van topkwaliteit blijft. Dat geldt voor onderhoud in de 'stenen', maar minstens evenzeer voor optimaliseren van het digitaal beheer van het onderhoud en daarmee het vergroten van kennis in 'eigen huis'. Door de implementatie van de digitale systemen lukt het de Pieterskerk Leiden om het onderhoud optimaal te kunnen inplannen en afstemmen. Daarnaast borgt het kennis t.a.v. onderhoud hetgeen preventief beheer mogelijk maakt. Op termijn zal dit leiden tot een aanzienlijke kostenbesparing en een substantiële verbetering van de (brand)veiligheid met zich meebrengen.

5.2.1 MJOP

Na een ingrijpende restauratie van 1978 tot 1982, begon in 2001 een nieuwe restauratie, wellicht de grootste en meest ingrijpende restauratie in de Pieterskerk Leiden sinds de ramp met het kruischip. Deze restauratie duurde tot 2011. In het voorbereidings- en begeleidingstraject is veel aandacht besteed aan de kwaliteit van de restauratie; voorwaarde voor Rijkssubsidiëring was het bereiken van een zodanig niveau, dat de komende 50 jaar met groot onderhoud zou kunnen worden volstaan.

Naast het groot onderhoud is er, zoals bij ieder gebouw of monument, voortdurend sprake van regulier en incidenteel onderhoud. Het onderhoud en beheer van een bijna 900 jaar oud monument is complex en kan worden beschouwd als een vorm van permanente restauratie. Zowel het reguliere, als het groot onderhoud bestaat voor een groot deel uit specialistisch ambachtelijk vak- en maatwerk, hetgeen uiterst kostbaar is. Het niet uitvoeren van noodzakelijke werkzaamheden en het daarmee in de hand werken van verval, zorgt ervoor dat de kosten vele (tientallen) malen groter worden dan de bedragen in een meerjarenplanning en leidt onherroepelijk tot kapitaalvernietiging.

De relatief rustige onderhoudsperiode direct na een grote restauratie was al in 2011 voorbij. Om het noodzakelijke onderhoud en de kosten daarvan in kaart te brengen heeft de Pieterskerk Leiden in 2016, in overleg met het Leidse *Architektenburo Veldman-Rietbroek-Smit*, een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) over een periode van 20 jaar gemaakt. De MJOP van de Pieterskerk Leiden en Axxerion zijn opgesteld en ingericht conform de eisen van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed. Het gaat daarbij om zowel bouwtechnische, als installatietechnische aspecten.

De jaarlijkse kosten, bij optimaal onderhoud voor het monument, bedragen idealiter $\pm \text{€ } 200.000,=$ tot $\text{€ } 300.000,=$ per jaar. Een deel van deze kosten, te weten ca. $\text{€ } 80.000,=$, bestaat uit de jaarlijkse structurele en incidentele onderhoudskosten voor het monument. De overige kosten bestaan uit

indirecte kosten en planmatig groot- en/of vervangingsonderhoud. Gedurende de lopende SIM-periode (2019-2024) kan met een adequate spreiding van de werkzaamheden worden volstaan met € 80.000,= tot € 100.000,= per jaar, aan het regulier en incidenteel onderhoudsbudget. Dit staat los van het groot onderhoud en restauraties. Ten behoeve van een stabiel weerstandsvermogen ten aanzien van het behoud en onderhoud van de Pieterskerk Leiden, is in de toekomst een onderhoudsreserve van € 1.000.000,= tot € 1.500.000,= noodzakelijk.

De vervanging van de huidige gasverwarming zal de komende jaren speciale aandacht vragen, gezien de gewenste terugdringing van de gaswinning. Er zal, o.a. in overleg met de gemeente Leiden, onderzocht moeten worden welke duurzame alternatieven er op termijn beschikbaar zijn voor de binnenstad en de monumenten.

5.2.2 Digitalisering van het onderhoud

In 2017 is gestart met het digitaliseren van het beheer van het onderhoud. Dit borgt kennis en combineert informatie uit verschillende bronnen. Het zorgt ervoor dat onderhoudsplanningen - waaronder de SIM, Monumentenwacht en regulier onderhoud - kunnen worden afgestemd en dat de energiehuishouding nauwkeurig kan worden gemonitord. Daarnaast zijn in het digitale programma Adlib Museum alle monumentale onderdelen van de Pieterskerk Leiden geregistreerd.

Eind 2014 is *Axxerion* geïnstalleerd. *Axxerion* is een facility management-softwarepakket dat alle relevante processen rond gebouwbeheer, zoals planning, onderhoud en energiebeheer, ondersteunt. Daarnaast digitaliseert het informatie over leveranciers, gebouwen en huurcontracten. In 2020 is het implementatieproces afgesloten met het kunnen presenteren van adequate rapportages.

5.2.3 Onderhoud 2022

Naast het jaarlijkse reguliere onderhoud zijn er een aantal projecten in het incidentele onderhoud, die in 2022 plaatsvonden. Ruim 50% van de formatie van de directie, de bedrijfsleider en de conservator wordt besteed aan het voorbereiden, begeleiden en uitvoeren van het onderhoud van de Pieterskerk Leiden. Het gaat daarbij om het aanpassen van begrotingen, het aanvragen van projectsubsidies en het afstemmen van planningen. Daarnaast wordt veel tijd en aandacht besteed aan het begeleiden van de onderhouds-en/of restauratieprojecten en het digitaal archiveren van alle documentatie. Dit laatste heeft de afgelopen jaren geleid tot een substantiële vergroting van de professionele kennis van de eigen organisatie. De huismeester(s) van de Pieterskerk Leiden wordt voor meer dan 75% van zijn tijd ingezet bij onderhoudsprojecten, die onder de specifieke competentie van de huismeester vallen. De planning van de huismeester(s) wordt aangestuurd via digitale werkorders gegenereerd via *Axxerion*.

Elk jaar wordt in het vierde kwartaal de onderhoudsplanning van het daaropvolgende jaar geactualiseerd. Dit gebeurt na (jaarlijkse) bevindingen van zowel interne, als externe inspecties, alsmede op basis van het beschikbare budget. Naast de jaarlijks terugkerende onderhoudscyclus, heeft het onderhoud in 2022 voornamelijk bestaan uit de uitvoer van keuringen en incidenteel onderhoud.

Orgels

Tijdens de oplevering van de laatste grote restauratie van het Van Hagerbeerorgel (VHB) in november 2017, werd geconstateerd dat er verzakingsverschijnselen te zien waren bij de grootste pijpen, ook wel *kruip in de corpora* genoemd. Bij het herstel dienen de grote pijpen uit het orgel gehaald te worden om deze te kunnen verstevigen. De kosten werden in 2020 op ± € 100.000,= geschat. In de loop van 2021 bleek bij nader onderzoek, dat de kruip veel sneller verliep dan verwacht. Verder werd geconstateerd dat naast de frontpijpen, op termijn ook onderhoud noodzakelijk zou zijn aan de conducten en de windlade in het rugwerk. Het gelijktijdig uitvoeren van deze drie projecten zorgt voor een substantiële kostenbesparing. De totale kosten van deze restauratie worden nu geraamd op € 350.000,= tot € 400.000,=. Een gedeelte van deze kosten zal worden gedekt uit reeds gedane reserveringen, een substantieel

deel zal echter moeten worden gedekt vanuit incidentele projectsubsidies. De restauratie dient binnen een periode van 1-3 jaar te worden uitgevoerd om verdere schade te voorkomen.

In 2022 heeft er regulier onderhoud plaatsgevonden aan het Van Hagerbeerorgel en het Thomas Hillorgel. Daarbij is het speel- en registermechaniek gecontroleerd.

Schilderwerk

Het schilderen van onderdelen van het monument is een continue proces. In 2022 is het schilderwerk verricht van deuren en luiken aan de Westzijde en herstel verfwerkzaamheden aan de binnenplaats van de KMK. Daarnaast zijn de Zuid- en Westportaaldeuren bijgewerkt op basis van garantie.

Voegwerk

Rondom het monument zijn de steunberen gecheckt op voegwerk en zijn daar waar nodig de afzaten (aansluitingen tussen de gevels en de stenen muren) gevoegd. Daarnaast is een steen bij het Zuidportaal opnieuw ingeboet.

Muurankers

Rondom het monument zijn 14 muurankers uitgehakt, ontroest en hersteld.

Buitenhewerk

Rondom de Pieterskerk Leiden is het hekwerk op een aantal plaatsen opnieuw vastgezet door middel van het uitslijpen en vervangen van de mortel. Daarnaast is het steenwerk gecheckt en waar nodig opnieuw gevoegd.

De controle van de Monumentenwacht is uitgevoerd op 21 & 22 november 2022.

5.3 Subsidies & Fondsenwerving

De fondsen die worden verworven door de Pieterskerk Leiden bestaan uit een grote diversiteit aan inkomsten: donaties van particulieren, inkomsten subsidies van particuliere organisaties, subsidies van overheden en inkomsten uit nevenactiviteiten. In totaal is er in 2022 voor een bedrag van ruim € 700.000,= aan subsidies en fondsen geworven.

5.3.1 Coronaondersteuning

De economische en maatschappelijke gevolgen van het coronavirus zijn groot, waardoor het Rijk steunmaatregelen heeft opgezet. De Pieterskerk Leiden heeft zich vanaf het begin van de crisis hard gemaakt voor de erkenning van het ondernemerschap in de cultuur en in het erfgoed in het bijzonder. In het onderstaande overzicht is aangegeven van welke steunmaatregelen de Pieterskerk Leiden gebruik heeft gemaakt in 2022, waaronder een aantal algemene maatregelen zoals de NOW en TVL.

De Tijdelijke regeling Cultuur & Corona van de gemeente Leiden (TCC) omvat een rijkssubsidie, die door de gemeente kan worden verdeeld over de verschillende culturele instellingen. Deze regeling zal ook in 2022 nog beschikbaar zijn. Aan het einde van het kalenderjaar 2022 bleek nog ruimte te zijn in de gemeentelijke TCC en is een extra bijdrage toegekend.

De Pieterskerk Leiden heeft in 2020 gebruik gemaakt van de Opengestelde Monumentenlening. De Opengestelde Monumentenlening is een zakelijke lening voor eigenaren van publiekstoegankelijke rijksmonumenten, die door de coronacrisis inkomsten mislopen. De leningen worden verstrekt door het ministerie van OCW met het Nationaal Restauratiefonds als uitvoerder. De lening van € 900.000 garandeert de liquiditeit voor de komende jaren. Het Nationaal Restauratiefonds (NRF) biedt een lening aan met de volgende kenmerken: een looptijd van 15 jaar tegen 1% rente; maximaal 3 jaar aflossingsvrij en mogelijkheid tot achterstelling. Het verzoek van de Pieterskerk Leiden om de aflossingstermijn te verlengen naar 30 jaar is begin 2023 gehonoreerd en zal voor de zomer worden geformaliseerd.

Covid-19 herhalende financiële ondersteuningsmaatregelen 2022:

- TCC 2022 - 1^e Tijdelijke regeling Cultuur & Corona gemeente Leiden € 100.000,=
- NOW 2022 - Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid € 95.531,=
- TVL 2022 - Tegemoetkoming Vaste Lasten € 131.955,=
- TCC 2022 - 2^e Tijdelijke regeling Cultuur & Corona gemeente Leiden € 80.000,=

5.3.2 Onderhoudssubsidie SIM

Na een zeer beperkte BRIM-subsidie (Besluit Rijkssubsidiëring Instandhouding Monumenten) in de periode 2012-2018 van jaarlijks € 4548,=, werd in 2018 een aanvraag gedaan in het kader van de vernieuwde regeling Subsidieregeling Instandhouding Monumenten (SIM) voor de periode 2019-2024. Hierbij kan maximaal 60% subsidie worden verkregen, van de subsidiabele kosten.

Op 29 augustus 2018 is bevestigd dat de SIM voor de periode 2019-2024 is toegekend voor een totaalbedrag van € 144.366,=. De bevoorschotting bedraagt 90% van het toegekende bedrag, hetgeen neerkomt op een jaarlijkse onderhoudsbijdrage van € 21.659,=. De resterende 10% wordt aan het einde van de periode uitgekeerd, wanneer is voldaan aan alle door het Rijk gestelde eisen. De jaarlijkse SIM bijdrage maakt onderdeel uit van het jaarlijkse onderhoudsbudget van de Pieterskerk Leiden. De uitvoering is conform de in de aanvraag gemaakte afspraken, die is gebaseerd op een periodiek instandhouding plan (PIP). In 2024 loopt de huidige SIM aanvraag af en zal een nieuwe aanvraag worden ingediend. De voorbereidingen daarvoor starten in 2023.

Van optimaal onderhoud is ondanks de huidige incidentele en structurele subsidies helaas geen sprake. Het onvoldoende structureel beschikbaar stellen van rijkssubsidies voor de instandhouding van de grote stadskerken blijft een speerpunt voor het GKO, waar de Pieterskerk Leiden actief deel van uitmaakt.

5.3.3 Subsidie Gemeente Leiden

Met de gemeente is in 2010 intensief overleg gevoerd om een prestatiecontract (UVOK) op te stellen, dat aan de verlening van een cultuursubsidie is gekoppeld. De gemeente Leiden stelt een goedkeurende accountantsverklaring als eis voor subsidieverstreking boven de € 50.000,=. Sinds 2012 voldoet de Pieterskerk aan de gestelde eisen van de gemeente Leiden t.a.v. een goedkeurende accountantsverklaring. De financiële processen zijn hiervoor in 2012 beschreven en daarnaast wordt een strikte functiescheiding in acht genomen. Deze processen worden waar nodig aangepast.

In 2016 is in nauw overleg tussen de directie van de Pieterskerk Leiden en de leiding van het Team Economie, Cultuur, Wonen en Duurzaamheid (ECWD) van de gemeente Leiden een aanvraag gedaan tot ondersteuning van het structurele onderhoud van het monument. Hierbij is voor de komende jaren een jaarlijkse bijdrage door de gemeente Leiden gegarandeerd voor het behoud en onderhoud van de Pieterskerk Leiden, ten behoeve van de culturele activiteiten. Deze bijdrage vormt de basis voor een stabiel instandhoudingsprogramma en een breed gebruik van het monument.

Ter ondersteuning van de culturele activiteiten in het monument ontvangt de Pieterskerk Leiden van de gemeente Leiden een subsidie van € 52.028,=. Deze subsidie is verstrekt via de uitvoeringsovereenkomst (UVOK) 2022. In 2023 zal gewerkt worden aan het opstellen van een meerjarige UVOK.

5.3.4 Kickstart Cultuurfonds

Het Kickstart Cultuurfonds is opgericht om de culturele sector te helpen zich aan te passen aan de veranderende omstandigheden, die zijn ontstaan als gevolg van de coronamaatregelen. Instellingen die géén meerjarige exploitatiesubsidie krijgen van het ministerie van OCW, VWS of de Rijkscultuurfondsen in de periode in 2021-2024, komen voor ondersteuning in aanmerking. De Pieterskerk Leiden heeft een aanvraag gedaan in de categorie musea, die gehonoreerd werd voor € 100.000,=. In 2022 heeft de afrekening van dit project plaatsgevonden aan de hand van een accountantsverklaring en is de afrekening akkoord bevonden.

5.3.5. Vermogensfondsen

De Pieterskerk Leiden wordt al jaren op projectbasis ruimhartig ondersteund door uiteenlopende private vermogensfondsen. In 2022 zijn er geen specifieke projecten gestart waarbij vermogensfondsen zijn verzocht om steun. In 2023 zal een nieuw groot project worden opgestart ten behoeve van de restauratie van de frontpijpen en conducten van het van Hagerbeer orgel.

5.3.6 3 October Dankdienst

Nadat de Pieterskerk Leiden in 1972 niet meer in gebruik was als kerkelijk gebouw, heeft de 3 October Vereeniging de organisatie van de 3 October Dankdienst op zich genomen. De collecte bij de 3 October dankdienst werd vervolgens afgestaan aan de Stichting Pieterskerk Leiden, ten behoeve van het behoud en onderhoud van het monument. In 2018 zijn afspraken gemaakt met het bestuur van de 3 October Vereeniging dat deze gelden geormerkt worden voor het onderhoud van de orgels in de Pieterskerk Leiden. Op dit moment heeft de Pieterskerk Leiden in deze nog een vordering op de 3 October Vereeniging voor de jaren 2017, 2018, 2019, 2021 en 2022². In 2020 werd de 3 October Dankdienst via een livestream uitgezonden vanuit de Pieterskerk Leiden, hierdoor was er geen collecte.

5.3.6 Pieterskerk Leiden initiatieven

Bach & Leiden Mecenaat

Er zijn drie verschillende arrangementen voor het afnemen van de uitvoeringen van het Weihnachts-Oratorium en/of de Matthäus Passion. De leden van het Bach & Leiden Mecenaat doneren ten behoeve van het onderhoud en behoud van de Pieterskerk Leiden. Dit bedrag wordt opgenomen in de Stichting Vrienden van de Pieterskerk Leiden. In 2022 lopen de vijfjarige lijfrentes bij een groot gedeelte van de Bach & Leiden donateurs af, deze zullen begin 2023 opnieuw voor een periode van vijf jaar worden aangeboden.

Stichting Vrienden van de Pieterskerk Leiden

Vrienden doneren een minimum van € 20,= per jaar of worden Vriend voor het Leven, voor een eenmalig bedrag van minstens € 1000,=. Men ontvangt een Vriendenpas en kan daarmee de openstelling van de Pieterskerk Leiden als monument gratis bezoeken en ontvangt (vroegboek-) kortingen op eigen producties van de Pieterskerk Leiden. Daarnaast ontvangt men jaarlijks het Vriendenmagazine *De Pieter*. In 2021 waren er ± 550 actieve vrienden.

In 2020 is een nieuw steunproject gestart onder de naam *Steunpilaren*. De pilaren van de Pieterskerk dragen het eeuwenoude Leidse monument. De giften dragen bij aan de instandhouding van het unieke monumentale erfgoed. Met toestemming van de gemeentelijke monumentenzorg kunnen bij grotere bedragen de naam/namen van de donateurs op de pilaren worden geplaatst. Voor de kleinere bedragen is er een decorzuil waar de namen op geplaatst worden. In 2021 heeft het project een

² Het exacte bedrag is niet bekend bij de Pieterskerk Leiden.

relatief klein extra bedrag opgeleverd. Begin 2022 zijn op dit project weer substantiële bedragen gedoneerd.

In 2019 zijn gesprekken gestart om de Stichting Vrienden van de Pieterskerk Leiden op te nemen in de mecenaatstructuur van de Stichting Pieterskerk Leiden. Begin 2021 is er een tijdelijke personele unie gevormd. In de loop van 2023-2024 zal de Vrienden van de Pieterskerk Leiden worden opgenomen in het geherstructureerde mecenaat en de daarbij behorende governance. In de Raad van Advies zal de externe deskundigheid omtrent fondswerving worden geborgd.

Orde van St. Pieter

In 2009 is de Orde van St. Pieter opgericht, als de businessclub van de Pieterskerk Leiden. Van oudsher is de Pieterskerk Leiden een plaats van ontmoetingen. Voor bedrijven en instellingen, die door hun culturele en maatschappelijke betekenis verbonden willen zijn met elkaar, de stad en de Universiteit Leiden, is er de mogelijkheid lid te worden van de Orde van St. Pieter. In 2022 waren er negen Ordeleden.

Ramen met Namen

In het project Ramen met Namen zal begin 2023 een nieuw raam geplaatst worden. Dit zal voorlopig het laatste raam zijn dat geplaatst wordt. De inspanningen om voldoende namen te verzamelen voor een raam zijn dusdanig intensief en langdurig dat dit contraproductief is. Op een later moment kan dit project weer opgepakt worden.

5.4 Proveniershuisjes

De contante waarde van de provenierswoningen rondom de Pieterskerk Leiden zijn in 2011 verzilverd, om daarmee de laatste fase van de restauratie 2000-2010 te kunnen bekostigen. Uitgangspunt daarbij was dat de eenheid van het monument, Pieterskerk-cum-annexis, niet mag worden verbroken, en het eigendom te zijner tijd weer in één hand moet kunnen komen. Daarbij was bovendien van belang dat toekomstige bewoners zich bewust zijn van de invloed van de exploitatie op hun woonsfeer en geen afbreuk doen aan de goodwill voor de Pieterskerk Leiden in haar directe omgeving. Daarom is besloten uitsluitend de verkoop van alle woningen gezamenlijk te realiseren, met een kettingbeding dat de nieuwe eigenaar de woningen alleen in hun gezamenlijkheid mag vervreemden, waarbij een voorkeursrecht geldt voor de Stichting Pieterskerk Leiden of haar opvolger in rechte, resp. de eigenaar van de grond, de Protestantse Gemeente in Leiden. De Stichting Jean Pesijnhof (SJP) heeft aangegeven dat de boekwaarde op 31 december 2022 € 1.421.271,51 bedraagt.

De SJP wil in de komende jaren de proveniershuisjes structureel verduurzamen, de investeringen hiervoor zijn zeer hoog. De mogelijkheid tot terugkoop door de SPL maakt dat investeringen voor SJP niet rendabel zijn. Anderzijds zijn de kosten voor het onderhoud en beheer van de proveniershuisjes dusdanig zwaar, dat dit negatieve gevolgen gaat hebben voor de bedrijfsvoering van de SPL. Om verduurzamen van de proveniershuisjes mogelijk te maken ten behoeve van de huurders, zal de SPL in 2023 het terugkoopbeding loslaten.

5.5 Begroting 2023

In bijlage 1 is de begroting 2023 toegevoegd. Deze is vastgesteld in de Raad van Toezicht vergadering van Q4 in november 2022. Deze begroting is opgesteld op basis van beperkte inkomsten uitgaande van de (voorlopige) prognoses uit het planningsstelsel Artifax Event. Daarnaast zijn de kosten geïndexeerd.

6. Risicoparagraaf

De financiële risico's in de Pieterskerk Leiden zijn door Corona groter geworden. De Pieterskerk Leiden verdient haar geld voor het overgrote gedeelte door het organiseren en faciliteren van activiteiten. Neveninkomsten worden gegeneerd door verhuur van de short-stay locatie Villa Rameau, verhuur van de Escaperoom en de entreegelden in haar museale functie.

Naast het eigen verdienvermogen ontvangt de Pieterskerk Leiden een structurele subsidie van de gemeente Leiden ten behoeve van de uitvoer van culturele activiteiten van de stad en als ondersteuning daarvoor een subsidie voor het onderhoud van het monument. Verder worden ten behoeve van grotere restauratiewerkzaamheden subsidies en donaties geworven.

Direct na de Covid-19-uitbraak in 2020 werd de Pieterskerk Leiden hard geraakt door de noodzakelijke beperkende coronamaatregelen vanuit de overheid. Voor het hervatten van de bedrijfsvoering van de Pieterskerk Leiden was het noodzakelijk dat de beperkende 1,5 meter regel zou komen te vervallen. Vanaf februari 2022 was dit het geval. De commerciële orderportefeuille van de Pieterskerk Leiden is echter door de coronaperiode beschadigd. Een aantal vaste huurders kwamen niet meer terug met bepaalde activiteiten en in sommige gevallen kwam men terug met een kleinere versie van hun activiteiten.

In de komende jaren zullen hierdoor onvermijdelijke (grote) tekorten ontstaan. Naast de gevolgen van de coronacrisis, werd als gevolg van de oorlog in Oekraïne veel onzeker. Begin 2022 waren de beperkende coronamaatregelen in de vorm van een lockdown nog de harde realiteit. Dit werd bijna naadloos opgevolgd door de oorlog in de Oekraïne en de daaraan gekoppelde energiecrisis. Daarbovenop kwam de extreme inflatie van gemiddeld 10% over 2022, dit alles raakt de bedrijfsvoering zeer hard. Dankzij steunmaatregelen vanuit de overheid is het in 2022 gelukt om financieel budgetneutraal af te sluiten. De negatieve begroting voor 2023 is een voorteken van de zware tijden en het langzaam herstel.

Het Nederlands Bureau voor Toerisme zag in 2022 een herstel van 79% van het niveau van 2019 (pré-corona). Een dergelijk herstel was bij de Pieterskerk Leiden niet te merken. Weliswaar was er een verdubbeling van het museale bezoek t.o.v. 2021, amper 50% van het niveau ten opzichte van 2019. Dit zal bij de Pieterskerk Leiden van invloed zijn op de entreegelden voor het museale bezoek. Waar de flexibele opbouw van het personeelbestand aan het begin van de coronaperiode een zegen was, is de opbouw van nieuwe teams door de grote krapte op de arbeidsmarkt een blijvende uitdaging. Gedurende de opbouw van een stabiel oproepbestand, hetgeen minimaal twee jaar zal duren, zal de continuïteit in alle facetten van de bedrijfsvoering onder druk staan (§ 1.5).

In 2023 zal door het GKO (§ 3.2) een brandbrief worden overhandigd gericht aan de staatssecretaris van Cultuur en Media (OCW), mevrouw Uslu. Daarin wordt door het GKO aangegeven dat voor de grote stadskerken er een noodzaak is voor een structurele en een duurzame oplossing voor het onderhoud van deze nationale topmonumenten. De door het ministerie eerder voorgestelde systeem van een 'super-SIM' laat op zich wachten en lijkt niet te worden doorgezet.

Het kostenefficiënt en zonder kapitaalverlies onderhouden van een monument als de Pieterskerk Leiden kan niet enkel worden opgebracht met het eigen verdienvermogen, ondersteund door een bijdrage van de gemeente Leiden. Het dient structureel en substantieel te worden ondersteund door een rijksbijdrage. Op termijn ligt hier het grootste risico voor de Stichting Pieterskerk Leiden.

6.1 Continuïteit

De huidige macro-economische effecten zijn dusdanig ingrijpend, dat herstel naar verwachting nog jaren in beslag zal nemen. Hoewel het bestuur voorziet dat het jaren zal duren voordat de behaalde successen van 2018 & 2019 kunnen worden geëvenaard, heeft het bestuur vertrouwen in het kunnen garanderen van het noodzakelijke toekomstige onderhoud en het kunnen ontsluiten van het monument voor brede groepen van de samenleving. De tekorten tot het herstel van de bedrijfsvoering, kunnen worden gedekt uit het opgebouwde eigen vermogen, de reserves bij de Vrienden van de Pieterskerk Leiden en de Open Monumentenlening die is verstrekt door het Ministerie van OCW en uitgevoerd wordt door het NRF.

De afgelopen jaren is het duidelijker dan ooit geworden, dat het voor monumenten met de omvang en importantie als de Pieterskerk Leiden, het van essentieel belang is om over een gedegen

weerstandsvermogen te bezitten. Dit is echter alleen te realiseren door de continuering van de structurele culturele- en onderhoudssubsidie van de gemeente Leiden, de rijksbijdrage van de SIM en incidentele projectsubsidies, aangevuld met donaties. Structurele ondersteuning is blijvend noodzakelijk om de Pieterskerk, de ruim 900 jaar oude Leidse stadskerk, conform de meerjarenonderhoudsplanning in stand te houden ten behoeve van toekomstige generaties.

Leiden, 22 juni 2023

Frieke Hurkmans MSc
directeur-bestuurder Pieterskerk Leiden

Bijlage 1 – Begroting 2023

Begroting en exploitatieresultaten	begroting 2023	
Opbrengst kale huur incl. nevenruimte	€ 270.000	
Opbrengst Escaperoom	€ 10.000	
Opbrengst Rameau	€ 25.000	
Commerciele korting	€ -130.000	
		€ 175.000
Resultaten overige opbrengsten		
Kick back techniek	€ 35.000	
Kick back faciliteiten	€ 60.000	
Kick back personeel	€ 80.000	
Kick back catering	€ 80.000	
Dekking directe kosten culturele UVOK	€ 54.000	
Opbrengsten Cultuur	€ 103.000	
		€ 412.000
Bruto winst commerciële exploitatie		€ 587.000
<i>Indirecte kosten:</i>		
Personeelskosten	€ 635.000	
Huisvestingskosten	€ 138.000	
Kosten beheer en management	€ 73.000	
Afschrijvingen	€ 30.000	
Overige bedrijfskosten	€ 65.000	
Marketing	€ 50.000	
		€ 991.000
Resultaat exploitatie		€ -404.000
NOW / TCC		€ -
Resultaten overige		€ 34.500
Diverse financiële baten en lasten:		€ -4.000
Exploitatie resultaat Pieterskerk		€ -373.500

Verslag Raad van Toezicht 2021

De Stichting Pieterskerk Leiden kent sinds 2012 een Raad van Toezicht-model, waarbij conform de statuten een directiereglement is opgesteld. De Raad van Toezicht houdt toezicht op de directie en het gevoerde beleid, waarbij het de directie met advies terzijde staat. De zittingsduur in de Raad van Toezicht is drie jaar. De leden zijn tweemaal herbenoembaar en treden af volgens een rooster van aftreden.

Samenstelling Raad van Toezicht

Eén lid van de Raad van Toezicht is statutair voorzitter van de Stichting Vrienden van de Pieterskerk Leiden en een lid van de Raad van Toezicht is bestuurslid van de Vereniging Orde van St. Pieter. Daarnaast zijn de Universiteit Leiden en de gemeente Leiden statutair vertegenwoordigd met een kwaliteitszetel. De Stichting Pieterskerk Leiden hanteert een reglement voor de Raad van Toezicht, dat in 2019 is vastgesteld. Op 31 december 2022 bestond de Raad van Toezicht uit zes personen:

mevrouw drs. M. H. Maas Geesteranus (1970)

voorzitter Raad van Toezicht

Benoeming in 2020, herbenoeming per december 2023, aftreden uiterlijk in 2026

Hoofdfunctie: CEO Stichting Porticus

Nevenfuncties:

* Lid van de Raad van Toezicht van het Sieboldhuis

* Lid van de Raad van Toezicht Naturalis

mevrouw dr. C.M.T. Metselaar (1963)

vertegenwoordiging in RvT namens de Universiteit Leiden

Benoeming per 2018, herbenoeming 2021, aftreden uiterlijk 2024

Hoofdfunctie: Algemeen directeur Universiteit Leiden, Secretaris van het College van Bestuur, secretaris Raad van Toezicht Universiteit Leiden

de heer drs. G.J.H.C. Kramer (1944)

vertegenwoordiging in RvT namens de Gemeente Leiden

Benoeming per 2018, herbenoeming 2021, aftreden uiterlijk 2024

Nevenfuncties:

* Vicevoorzitter Historische Vereniging Oud Leiden

* Voorzitter van de commissie Historisch Karakter van de Stad

mevrouw K. van Oort MSM (1963)

vertegenwoordiging in RvT namens de Vereniging Orde van St. Pieter

Benoeming per 2018, herbenoeming 2021, aftreden uiterlijk 2024

Hoofdfunctie: Voorzitter College van Bestuur bij Stichting Carmelcollege

Nevenfuncties:

* Lid bestuur van de Orde van St Pieter namens RvT Pieterskerk Leiden

* Lid adviesraad MPM/MME TiasNimbus

* Lid klankbordgroep Verus

* Lid adviesraad PO-VO Cito

* Lid werkgroep Krimp en Ontgroening VO-Raad

* Voorzitter werkgroep Code Goed Onderwijsbestuur

* Voorzitter Stichting tot Steun aan het Voortgezet Onderwijs

* Voorzitter Stichting Huisvesting Internationaal Onderwijs Noord Nederland

mevrouw drs. S.C. M. Lijesen (1963)

Benoeming per 2021, herbenoeming 2024, aftreden uiterlijk 2027

Hoofdfunctie: Eigenaar Financieel Raadvrouw & Docent Stedelijk Gymnasium Leiden

Nevenfuncties:

* Lid Raad van Toezicht Erasmus College Zoetermeer

* Lid Raad van Toezicht Onderwijsstichting Zelfstandige Gymnasia

de heer J. A. Hulscher (1949)

Benoeming per 2018, herbenoeming 2021, aftreden uiterlijk 2024

Nevenfuncties:

- * Bestuurslid Stichting Oude Hollandse Kerken
- * Bestuurslid Vereniging Vrienden van Stadsherstel
- * Bestuurslid Stichting Amsterdams Monumenten Fonds
- * Voorzitter Stichting Claes Claeszhofje
- * Bestuurslid Stichting Voor Vrouwen Door Vrouwen
- * Honorair regent Sint Jacobs Godshuis
- * Bestuurslid Stichting Hofje Van Loo
- * Bestuurslid Stichting Het Vrouwe- of Verwershofje
- * Bestuurslid Weldadige Stichting Tijssen
- * Bestuurslid Stichting Het Hofje der Twaalf Apostelen
- * Bestuurslid Huisvesting Alleenstaanden Kennemerland
- * Bestuurslid Stichting Paulushof
- * Bestuurslid Stichting Nota 70
- * Bestuurslid Stichting Fondsen Blommert en Dreeger
- * Bestuurslid Stichting Sint Vincentius van Paulo
- * Bestuursadviseur Stichting Rosenstock Huessy
- * Kerkrentmeestersadviseur Hervormde Gemeente Bloemendaal

Mutaties

Mevrouw C. Metselaar heeft haar lidmaatschap namens de Universiteit Leiden aan het einde van 2022 neergelegd. Per 22 maart 2023 zal mevrouw J.P. van der Leun toetreden tot de Raad van Toezicht namens de Universiteit Leiden. Per 22 maart 2023 zal mevrouw K. van Oort het (tijdelijk) voorzitterschap op zich nemen. Mevrouw M. H. Maas Geesteranus heeft per die datum haar functie neergelegd.

Beloning

De leden van de Raad van Toezicht ontvangen geen beloning. Eventuele gemaakte onkosten kunnen worden gedeclareerd; in 2021 zijn er geen onkosten gedeclareerd.

Werkzaamheden van de Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht houdt toezicht op de directie en op de algemene gang van zaken binnen de organisatie. De Raad ziet toe op het door haar goedgekeurde beleid van de Stichting Pieterskerk Leiden en ziet toe op de uitvoering ervan, fungeert als klankbord en geeft advies. De taken en bevoegdheden van de Raad, zoals vastgelegd in de statuten, stemmen overeen met de bepalingen van de Governance Code Cultuur. De Raad van Toezicht vergadert vanaf 2017 minimaal vier maal per jaar. In 2021 vergaderde de Raad zes keer in aanwezigheid van de directie. Door de Raad zijn in 2021 besproken en formeel goedgekeurd:

- het Jaarverslag en de Jaarrekening 2021;
- de lening bij het Nationaal Restauratie Fonds;
- de begroting voor 2023.

Daarnaast kwamen aan de orde:

- de maatregelen i.v.m. de coronapandemie;
- de algemene gang van zaken;
- de tussentijdse financiële resultaten, de kwartaalcijfers en de prognose 2023;
- de managementletter van de externe accountant;
- de governance van de Raad van Toezicht.

Organen van de Raad van Toezicht

Auditcommissie

Op 31 december 2022 waren twee toezichthouders lid van de Auditcommissie:
mevrouw K. van Oort
mevrouw S.C. M. Lijesen

De Auditcommissie houdt in opdracht van de Raad toezicht op:

- de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen;
- de financiële informatieverschaffing;
- de relatie met de externe accountant.

In 2022 vergaderde de commissie twee keer met de directie. Op de agenda stonden: de tussentijdse financiële resultaten; de noodzakelijke steunpakketten i.v.m. de coronapandemie; de jaarrekening 2021 en de begroting voor 2023.

Remuneratiecommissie

Op 31 december 2022 bestaat de Remuneratiecommissie uit twee leden van de Raad van Toezicht: mevrouw M. H. Maas Geesteranus. Per 22 maart 2023 zal mevrouw J.P. van der Leun toetreden tot de Raad van Toezicht en plaatsnemen in de remuneratie commissie. Mevrouw K. van Oort zal in haar rol als (tijdelijk) voorzitter ook toetreden tot de remuneratiecommissie.

De commissie adviseert de Raad van Toezicht over het beloningsbeleid voor de directie. De commissie heeft een geactualiseerde functiebeschrijving van de functie van de directeur-bestuurder opgesteld. De directeur-bestuurder en een delegatie van de RvT waren bij dit proces betrokken. Nadat de functiebeschrijving is geformaliseerd, heeft er een evaluatiegesprek met de directeur-bestuurder plaatsgevonden.

Statuten

De statuten van de Stichting Pieterskerk Leiden zijn door KAeP Notarissen in 2020 aangepast aan de actuele governance en ANBI normen.

Evaluatie

In 2022 is er geen zelfevaluatie uitgevoerd, deze staat gepland voor maart 2023.

Leiden, 22 juni 2023

K. van Oort MSM
a.i. voorzitter Raad van Toezicht Stichting Pieterskerk Leiden

JAARREKENING

1 BALANS PER 31 DECEMBER 2022
(na resultaatbestemming)

		31 december 2022		31 december 2021	
		€	€	€	€
ACTIVA					
Vaste activa					
Materiële vaste activa	(1)		153.064		42.266
Vlottende activa					
Vorraden	(2)		20.804		16.155
Vorderingen	(3)				
Debiteuren		49.754		28.973	
Overige belastingen en premies sociale verzekeringen		73.997		8.708	
Overige vorderingen en overlopende activa		426.087		241.743	
			549.838		279.424
Liquide middelen	(4)		1.382.084		1.666.088
			<u>2.105.790</u>		<u>2.003.933</u>

	31 december 2022		31 december 2021	
	€	€	€	€
PASSIVA				
Eigen vermogen (5)				
Overige reserves		193.802		213.265
Voorzieningen (6)				
Overige voorzieningen		506.500		321.500
Langlopende schulden (7)		880.657		910.475
Kortlopende schulden (8)				
Aflossingsverplichtingen langlopende schulden	29.818		-	
Crediteuren	180.029		69.831	
Overige belastingen en premies sociale verzekeringen	22.828		14.783	
Overige schulden en overlopende passiva	292.156		474.079	
		<u>524.831</u>		<u>558.693</u>
		<u>2.105.790</u>		<u>2.003.933</u>

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2022

		Realisatie 2022	Begroting 2022	Verschil 2022	Realisatie 2021	Begroting 2021	Verschil 2021
		€	€	€	€	€	€
Baten							
Opbrengsten	(9)	1.620.537	1.093.526	527.011	410.444	550.996	-140.552
Subsidiebatens	(10)	52.028	51.938	90	50.000	49.049	951
Overige baten	(11)	408.439	-	408.439	830.229	-	830.229
Som der baten		2.081.004	1.145.464	935.540	1.290.673	600.045	690.628
Lasten							
Directe kosten							
Project management	(12)	1.025.114	616.761	408.353	198.273	350.847	-152.574
Indirecte kosten							
Personeelslasten	(13)	598.404	587.456	10.948	539.656	528.745	10.911
Afschrijvingen	(14)	20.038	36.517	-16.479	21.851	48.000	-26.149
Overige bedrijfslasten	(15)	444.216	233.198	211.018	467.100	208.950	258.150
		1.062.658	857.171	205.487	1.028.607	785.695	242.912
Saldo voor financiële baten en lasten		-6.768	-328.468	321.700	63.793	-536.497	600.290
Financiële baten en lasten	(16)	-12.695	-6.231	-6.464	-13.794	-4.000	-9.794
Saldo		-19.463	-334.699	315.236	49.999	-540.497	590.496
Resultaatbestemming							
Overige reserves		-19.463	-334.699	315.236	49.999	-540.497	590.496
		-19.463	-334.699	315.236	49.999	-540.497	590.496

4 GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN BEPALING VAN HET SALDO VAN BATEN EN LASTEN

ALGEMEEN

Continuïteit

Voor 2022 was een negatief resultaat ten bedrage van € 335.000 begroot. Dit heeft te maken met de gewijzigde inkomsten en uitgaven als gevolg van de coronacrisis. In de begroting 2022 die is opgesteld in november 2021, zijn de verwachte steunmaatregelen niet opgenomen. Op dat moment was nog niet helder welke maatregelen zouden gelden voor de eerste kwartaal van 2022. In 2022 is zowel de NOW, TVL en de TCC aangevraagd. Het werkelijke resultaat 2022 bedraagt € -19.463 na de ontvangen corona steunmaatregelen. Voor 2023 wordt een negatief exploitatieresultaat op de kosten van het monument ad € 373.500 begroot. De negatieve begroting voor 2023 is een voorteken van de zware tijden en het langzaam herstel.

De huidige macro-economische effecten zijn dusdanig ingrijpend, dat herstel naar verwachting nog jaren in beslag zal nemen. Hoewel het bestuur voorziet dat het jaren zal duren voordat de behaalde successen van 2018 & 2019 kunnen worden geëvenaard, heeft het bestuur vertrouwen in het kunnen garanderen van het noodzakelijke toekomstige onderhoud en het kunnen ontsluiten van het monument voor brede groepen van de samenleving. De tekorten tot het herstel van de bedrijfsvoering, kunnen worden gedekt uit het opgebouwde eigen vermogen, de reserves bij de Vrienden van de Pieterskerk Leiden en de Open Monumentenlening die is verstrekt door het Ministerie van OCW en uitgevoerd wordt door het NRF.

De afgelopen jaren is het duidelijker dan ooit geworden, dat het voor monumenten met de omvang en importantie als de Pieterskerk Leiden, het van essentieel belang is om over een gedegen weerstandsvermogen te bezitten. Dit is echter alleen te realiseren door de continuering van de structurele culturele- en onderhoudssubsidie van de gemeente Leiden, de rijksbijdrage van de SIM en incidentele projectsubsidies, aangevuld met donaties. Structurele ondersteuning is blijvend noodzakelijk om de Pieterskerk, de ruim 900 jaar oude Leidse stadskerk, conform de meerjarenonderhoudsplanning in stand te houden ten behoeve van toekomstige generaties.

Voorstaande in ogenschouw nemend en de verstrekte coronalening heeft het bestuur vertrouwen in de toekomst van Stichting Pieterskerk Leiden. Dit zijn de redenen dat de toegepaste grondslagen voor waardering en resultaatbepaling gebaseerd zijn op de veronderstelling van continuïteit van de organisatie.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van Stichting Pieterskerk Leiden zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN DE JAARREKENING

De jaarrekening is opgemaakt met toepassing van de Richtlijn C1 "Kleine Organisaties zonder winststreven" en is op basis van historische kostprijs. De waardering van activa en passiva geschiedt, voorzover niet anders is vermeld, tegen nominale waarde.

Baten worden toegerekend aan de periode waarin ze zijn gerealiseerd. Lasten worden verantwoord in het jaar waarin ze voorzienbaar zijn.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa

Restauraties:

De restauraties worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs onder vermindering van ontvangen subsidies en verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen.

Gebouwen (inclusief verbouwingen) en exploitatie:

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs onder vermindering van ontvangen subsidies en verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen.

De afschrijvingen worden gebaseerd op de **geschatte economische levensduur** en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming, dat wil zeggen zodra het desbetreffende project is afgerond en alle subsidies zijn ontvangen.

Overige materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

Vorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs dan wel lagere marktwaarde voor zover nodig onder aftrek van een voorziening voor incourantheid.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, inclusief de transactiekosten indien materieel. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Voorzieningen

Overige voorzieningen

Voorziening groot onderhoud

De voorziening ter gelijkmatige verdeling van lasten voor groot onderhoud van gebouwen wordt bepaald op basis van de te verwachten kosten over een reeks jaren. Het uitgevoerde onderhoud wordt ten laste van deze voorziening gebracht.

De voorzieningen hebben een overwegend langlopend karakter.

Langlopende schulden

Schulden dienen na eerste verwerking te worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien er geen sprake is van agio of disagio of transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de schuld. De nominale waarde van een schuld is de hoofdsom die wordt genoemd in de overeenkomst waaruit de schuld is ontstaan. Geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde.

GRONDSLAGEN VOOR DE BEPALING VAN HET SALDO VAN BATEN EN LASTEN

Bepaling van het saldo van baten en lasten

Het saldo van baten en lasten wordt bepaald door de ontvangen huurbaten en overige opbrengsten te verminderen met gemaakte kosten en te vermeerderen met de ontvangen exploitatiesubsidie en cultuursubsidie.

Afschrijvingen

De afschrijvingen op de materiële vaste activa zijn berekend door middel van vaste percentages van de aanschaffingswaarde, op basis van de verwachte economische levensduur. Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen, boekwinsten echter alleen voor zover de boekwinsten niet in mindering zijn gebracht op vervangende investeringen.

Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN HET KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen.

Stichting Pieterskerk Leiden
te Leiden

Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2022

ACTIVA

VASTE ACTIVA

1. Materiële vaste activa

Gebouwen en opstalrecht

Aan de Stichting Pieterskerk Leiden is door het College van kerkrentmeesters van de Protestantse Gemeente te Leiden (voorheen: Kerkvoogdij der Hervormde Gemeente Leiden) eeuwigdurend het recht van opstal verleend tot het in eigendom hebben van:

- De Pieterskerk;
- Het gebouw, oorspronkelijk het kerkelijk bureau;
- Kerkhuisje gelegen aan de Kloksteeg 16a;
- Opslag kelders/werken in en/of onder de grond van "de Pieterskerk", inclusief het gebruiksrecht.

Op het recht van opstal is het recht van hypotheek verleend. Zie hiervoor de niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen.

Het recht van opstal tot het in eigendom hebben van de proveniershuisjes gelegen aan het Pieterskerkhof 1 tot en met 21 (oneven nummers) is op 10 juni 2011 verkocht aan Stichting Jean Pesynhof voor € 1.219.429.

Bij de verkoop van deze huisjes zijn de volgende afspraken gemaakt:

- Op de woningen rust een kettlingbeding inzake voorkeursrecht van (terug)koop, ten gunste van de Stichting Pieterskerk Leiden (of haar opvolger in rechte) en vervolgens van het College van kerkrentmeesters van de Protestantse kerk Leiden, of haar opvolger in rechte als eigenaar van de grond;
- Dit recht van terugkoop geschiedt tegen een vaste prijs, namelijk de feitelijke boekwaarde van de woningen; dat is het geheel der investeringen plus/minus het exploitatieresultaat vanaf het moment van overdracht aan de nieuwe eigenaar tot het moment van terugkoop.
- De Stichting Pieterskerk Leiden heeft om de 10 jaar het recht van terugkoop tot 2041, voor het eerst op 1 maart 2021.
- De 11 woningen mogen alleen gezamenlijk worden vervreemd.

Volgens de opgave van Stichting Jean Pesynhof bedraagt de boekwaarde van de proveniershuisjes op 31 december 2022 € 1.421.272 (31 december 2021: € 1.413.783).

Het recht van terugkoop van de provinciehuisjes is op 8 juni 2023 losgelaten.

	Gebouwen (incl. verbou- wingen)	Restauraties	Exploitaties	Totaal
	€	€	€	€
Boekwaarde per 1 januari 2022				
Aanschaffingswaarde	398.454	92.495	178.414	669.363
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-380.299	-92.232	-154.566	-627.097
	<u>18.155</u>	<u>263</u>	<u>23.848</u>	<u>42.266</u>
<i>Mutaties</i>				
Investeringen	-	-	130.836	130.836
Afschrijvingen	-9.463	-70	-10.505	-20.038
	<u>-9.463</u>	<u>-70</u>	<u>120.331</u>	<u>110.798</u>
Boekwaarde per 31 december 2022				
Aanschaffingswaarde	398.454	92.495	309.250	800.199
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-389.762	-92.302	-165.071	-647.135
Boekwaarde per 31 december 2022	<u>8.692</u>	<u>193</u>	<u>144.179</u>	<u>153.064</u>
Afschrijvingspercentages				%
Gebouwen (incl. verbouwingen)				5 - 20
Restauraties				0 - 10
Exploitaties				6,7 - 33

Voor een uitgebreide specificatie van de materiële vaste activa wordt verwezen naar het overzicht van materiële vaste activa die als bijlage bij dit jaarstuk is opgenomen.

VLOTTENDE ACTIVA

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
2. Voorraden		
Gereed product en handelsgoederen	20.804	16.155
3. Vorderingen		
Debiteuren		
Debiteuren	49.754	28.973
Een voorziening voor vermoedelijke oninbaarheid wordt niet noodzakelijk geacht.		
Overige belastingen en premies sociale verzekeringen		
Omzetbelasting	73.997	8.708
Overige vorderingen en overlopende activa		
Rekening-courant Orde van Sint Pieter	11.100	-
Nog te factureren opbrengsten	94.799	2.728
Teruggaaf energiebelasting	37.009	-
Vooruitbetaalde verzekeringen	11.565	10.109
Tijdelijke regeling Cultuur & Corona gemeente Leiden (TCC)	80.000	-
Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW)	96.342	59.963
Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL)	75.498	151.447
Vooruitbetaalde lasten project management	7.928	11.000
Diversen	11.846	6.496
	<u>426.087</u>	<u>241.743</u>

Onder de opgenomen vorderingen bevinden zich geen posten met een looptijd van meer dan één jaar.

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
4. Liquide middelen		
ABN AMRO Bank, bestuurrekening	312.100	178.302
ABN AMRO Bank, bestuurrekening	47.511	160.426
ABN AMRO Bank, zakelijk flexibel deposito	15.894	15.894
Rabobank	1.001.438	1.303.287
ING Bank, zakelijke rekening	3.901	4.354
Kas	39	3.845
Gelden onderweg	1.201	-20
	<u>1.382.084</u>	<u>1.666.088</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.

PASSIVA

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
	€	€
5. Reserves en fondsen		
Overige reserves	193.802	213.265
	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	€	€
Overige reserves		
Stand per 1 januari	213.265	163.266
Verwerking van het resultaat	-19.463	49.999
Stand per 31 december	<u>193.802</u>	<u>213.265</u>

Een bedrag van € 153.064 is niet vrij besteedbaar.

6. Voorzieningen

Overige voorzieningen

Voorziening groot onderhoud

Stand per 1 januari	321.500	60.000
Dotatie	185.000	285.500
Onttrekking	-	-24.000
Stand per 31 december	<u>506.500</u>	<u>321.500</u>

Onderhoudsactiviteiten worden zo veel als mogelijk pas gedaan wanneer deze gedekt kunnen worden uit verkregen subsidies in het betreffende jaar. Op termijn wordt echter voorzien dat er meer onderhoudswerk is dan wat in het betreffende jaar als subsidie verkregen kan worden. Om deze reden is besloten hiervoor een voorziening te vormen.

7. Langlopende schulden

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
Leningen o/g		
Lening Stichting NRF (Corona lening)	880.657	910.475
	<u>880.657</u>	<u>910.475</u>
	2022	2021
	€	€
<i>Lening Stichting NRF (Corona lening)</i>		
Stand per 1 januari	910.475	910.475
Mutatie	-	-
	<u>910.475</u>	<u>910.475</u>
Aflossingsverplichting	-29.818	-
Langlopend deel per 31 december	<u>880.657</u>	<u>910.475</u>

In juli 2020 is een leningovereenkomst gesloten met de Stichting Nationaal Restauratiefonds, groot € 910.475 met een looptijd van 180 maanden (annuïteit). Het rentepercentage bedraagt 1,00% per jaar. Voor de eerste 36 maanden wordt de aflossing van deze lening opgeschort. Voor deze periode zal alleen maandelijks de rente geïncasseerd worden. Dit is het bedrag van € 759 per maand. Na de looptijd van 36 maanden wordt de lening in de resterende 144 maanden volledig afgelost. Het maandbedrag, bestaande uit rente en aflossing, wordt vanaf dat moment € 6.712.

De Opengestelde Monumenten-Lening is een achtergestelde lening en is achtergesteld ten opzichte van alle huidige lopende leningen elders die niet zijn achtergesteld.

8. Kortlopende schulden

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
Aflossingsverplichtingen langlopende schulden		
Lening Stichting NRF (Corona lening)	29.818	-
	<u>29.818</u>	<u>-</u>
Crediteuren		
Crediteuren	180.029	69.831
	<u>180.029</u>	<u>69.831</u>

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
Overige belastingen en premies sociale verzekeringen		
Loonheffing	16.679	13.778
Pensioenen	6.149	1.005
	<u>22.828</u>	<u>14.783</u>
Overige schulden en overlopende passiva		
Vakantiegeld	15.790	16.041
Vakantiedagen	7.344	-
Accountantskosten	18.600	18.000
Nettoloon	872	96
Rekening-courant Stichting Vrienden van de Pieterskerk	53.553	75.230
Subsidie UVOK Gemeente Leiden	-	51.158
Tijdelijke regeling Cultuur & Corona gemeente Leiden (TCC)	67.641	100.683
Vooruitontvangen bedragen debiteuren	-	31.102
Vooruitontvangen bedragen kaartverkoop	113.652	169.119
Diversen	14.704	12.650
	<u>292.156</u>	<u>474.079</u>

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Voorwaardelijke verplichtingen

Grond onder de Pieterskerk

Het College van Kerkrentmeesters van de Protestantse gemeente Leiden (voorheen Het College van Kerkvoogden van de Hervormde gemeente Leiden) heeft in de brief van 5 februari 2004 aan het College van Burgemeesters en Wethouders de bereidheid uitgesproken om ingeval van een eventueel faillissement van Stichting Pieterskerk Leiden de Pieterskerk wederom ter beschikking te stellen aan een nieuwe stichting die met dezelfde doelstelling als de huidige, de exploitatie kan voortzetten.

Voor toezegging van de gemeentegarantie ten behoeve van fasen I tot en met V-hoog is aan de gemeente Leiden het recht van tweede hypotheek verleend tot en ten belope ener hoofdsom van maximaal € 10.000.000, te vermeerderen met rente en kosten, die tezamen worden begroot op een bedrag van € 4.000.000, mitsdien tot een totaal bedrag van € 14.000.000.

Het recht van hypotheek is verleend op:

1. Het recht van opstal tot het in eigendom hebben van het kerkgebouw genaamd "De Pieterskerk" aan het Pieterskerkhof 1a te Leiden (bij het kadaster geregistreerd op het adres Pieterskerkstraat 1a te Leiden), met daarbij behorende kerkvoogdijkamer, predikantenkamer, consistoriekamer en archiefgedeelte met bijruimten, gedeeltelijk aan de Pieterskerkstraat 1a *, aan de Pieterskerkhof en aan de Kloksteeg 16 te Leiden, op de percelen kadastraal bekend gemeente Leiden, sectie G nummers 2100, 2101 (beide afkomstig uit nummer 985 in gemelde gemeente en sectie), 1370, 1354, 1375, 980 en 978.

* Onjuiste aanduiding bij het kadaster heeft geleid tot onjuiste aanduiding in de hypotheekakte. De Pieterskerk is gelegen aan de Pieterskerkhof 1a in plaats van de Pieterskerkstraat 1a. De kadastrale nummers zijn wel correct.

2. Het recht van opstal tot het in eigendom hebben van verbouwingen en werken in casu quo onder de grond van de voormelde percelen kadastraal bekend gemeente Leiden, sectie G nummers 2101, 1354, 1370 en 1375 en meer speciaal het hebben van een opslagkelder in een gedeelte van gemelde kadastrale percelen nummers 1375 en 2101 met bovengrondse toegang middels een aanbouw aan en doorgang vanuit de Pieterskerk in de middelste travee, recht tegenover de Muskadelsteeg.

6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2022

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
	€	€	€
9. Opbrengsten			
Huur kerkgebouw en nevenruimten	161.239	116.049	87.296
Opbrengst catering	426.854	278.409	72.938
Opbrengst techniek	207.826	128.697	80.684
Opbrengst faciliteiten	245.137	177.607	56.662
Opbrengst personeel	234.446	169.738	88.207
Overige opbrengsten	345.035	223.026	24.657
	<u>1.620.537</u>	<u>1.093.526</u>	<u>410.444</u>
10. Subsidiebatens			
Subsidie UVOK Gemeente Leiden	52.028	51.938	-
Subsidie Coronabudget Cultuur	-	-	50.000
	<u>52.028</u>	<u>51.938</u>	<u>50.000</u>
11. Overige baten			
Tegemoetkoming loondomein lage-inkomensvoordeel (LIV)	953	-	-
Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW)	95.531	-	245.803
Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL)	131.955	-	516.401
Tijdelijke regeling Cultuur & Corona gemeente Leiden (TCC)	180.000	-	68.025
	<u>408.439</u>	<u>-</u>	<u>830.229</u>
12. Project management			
Kosten catering	373.567	222.378	58.421
Kosten techniek	164.728	97.271	59.222
Kosten faciliteiten	179.527	98.641	15.173
Kosten personeel	179.096	109.665	58.561
Overige kosten	128.196	88.806	6.896
	<u>1.025.114</u>	<u>616.761</u>	<u>198.273</u>
13. Personeelslasten			
Lonen en salarissen	389.354	355.987	357.913
Sociale lasten	57.574	62.492	53.971
Pensioenlasten	35.531	29.514	33.315
Overige personeelslasten	115.945	139.463	94.457
	<u>598.404</u>	<u>587.456</u>	<u>539.656</u>

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
	€	€	€
Lonen en salarissen			
Bruto lonen	356.555	331.200	331.817
Mutatie vakantiedagenverplichting	6.386	-	-
Mutatie vakantiegeldverplichting	26.413	24.787	26.096
	<u>389.354</u>	<u>355.987</u>	<u>357.913</u>
Sociale lasten			
Premies sociale verzekeringswetten	51.291	55.976	47.942
Ziekteverzuimverzekering	6.283	6.516	6.029
	<u>57.574</u>	<u>62.492</u>	<u>53.971</u>
Pensioenlasten			
Pensioenlasten	<u>35.531</u>	<u>29.514</u>	<u>33.315</u>
Overige personeelslasten			
Kostenvergoedingen	10.705	5.540	4.752
Cursus en bijscholing personeel	4.982	13.937	1.143
Freelance medewerkers	99.638	117.860	85.442
Overige personeelskosten	620	2.126	3.120
	<u>115.945</u>	<u>139.463</u>	<u>94.457</u>

Personeelsleden

Bij de stichting waren in 2022 gemiddeld 6 personeelsleden werkzaam (2021: 7) op basis van fulltime eenheden (FTE).

14. Afschrijvingen

Afschrijvingen materiële vaste activa

Gebouwen (incl. verbouwingen)	9.463	36.517	10.904
Restauraties	70	-	70
Exploitaties	10.505	-	10.877
	<u>20.038</u>	<u>36.517</u>	<u>21.851</u>

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
	€	€	€
15. Overige bedrijfslasten			
Huisvestingslasten	293.727	87.134	301.378
Kosten beheer en management	65.410	72.943	83.284
Verkooplasten	48.718	46.996	58.846
Overige kosten	36.361	26.125	23.592
	<u>444.216</u>	<u>233.198</u>	<u>467.100</u>
<i>Huisvestingslasten</i>			
Onderhoud onroerend goed	82.950	56.593	85.565
Energiekosten	47.165	52.138	81.344
Schoonmaakkosten	33.228	40.070	23.732
Assurantie	44.569	36.061	35.558
Overige huisvestingskosten	4.264	1.960	1.833
Dotatie voorziening groot onderhoud	185.000	-	170.000
	<u>397.176</u>	<u>186.822</u>	<u>398.032</u>
BRIM subsidie	-21.654	-24.688	-21.654
Onderhoudssubsidie Gemeente Leiden	-81.795	-75.000	-75.000
	<u>293.727</u>	<u>87.134</u>	<u>301.378</u>
<i>Kosten beheer en management</i>			
Beheerkosten	5.752	5.055	6.840
Kosten netwerkbeheer	43.879	43.478	65.256
Telefoon en porti	6.984	8.869	7.008
Representatiekosten	6.371	9.069	3.050
Bestuurskosten	2.424	6.138	392
Kosten Arboned	-	334	738
	<u>65.410</u>	<u>72.943</u>	<u>83.284</u>
<i>Marketingkosten</i>			
Contributie branchevereniging	8.446	5.781	13.191
Beurskosten	-	4.500	1.715
Advertentiekosten	29.612	22.692	24.718
Kosten website	5.942	1.094	10.444
Promotiemateriaal	1.182	3.732	121
Provisies	1.389	2.691	4.629
Diversen	2.147	6.506	4.028
	<u>48.718</u>	<u>46.996</u>	<u>58.846</u>

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
	€	€	€
Overige kosten			
Accountantskosten	27.884	15.300	18.000
Bedrijfskleding	1.334	25	834
Kosten orgels	610	3.398	2.753
Advieskosten	5.840	5.699	2.005
Overige algemene lasten	693	1.703	-
	<u>36.361</u>	<u>26.125</u>	<u>23.592</u>
Financiële baten en lasten			
16. Financiële baten en lasten			
<u>Financiële baten en lasten</u>			
Rente lening Stichting NRF	-9.105	-	-9.105
Overige bankrente en -kosten	-3.590	-6.231	-4.689
	<u>-12.695</u>	<u>-6.231</u>	<u>-13.794</u>

Ondertekening Bestuur en Raad van Toezicht voor akkoord

Leiden, 22 juni 2023

Mevr. G.A.C.M. Hurkmans, directeur-bestuurder

Mevr. K. van Oort, voorzitter

Dhr. G.J.H.C. Kramer

Mevr. J.P. van der Leun

Dhr. J.A. Hulscher

Mevr. S.C.M. Lijesen

OVERIGE GEGEVENS

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur en de Raad van Toezicht van Stichting Pieterskerk Leiden

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Stichting Pieterskerk Leiden te Leiden gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening uitgezonderd de mogelijke effecten van de aangelegenheid beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pieterskerk Leiden op 31 december 2022 en van het exploitatieresultaat over 2022 in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn voor de verslaggeving voor kleine organisaties zonder winststreven.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2022;
2. de staat van baten en lasten over 2022;
3. het kasstroomoverzicht over 2022; en
4. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel met beperking

De voorziening algemeen groot onderhoud van Stichting Pieterskerk Leiden is op de balans per 31 december 2022 opgenomen voor € 306.500 en de dotatie voorziening algemeen groot onderhoud van € 185.000 is begrepen in het exploitatieresultaat 2022 van Stichting Pieterskerk Leiden. Wij hebben niet voldoende en geschikte controle-informatie kunnen verkrijgen omtrent de waardering van de voorziening groot onderhoud per 31 december 2022. De opgenomen voorziening is niet tijdig te ondersteunen met offertes betreffende het te verwachten onderhoud. Als gevolg daarvan hebben wij niet kunnen vaststellen of er eventueel correcties noodzakelijk waren met betrekking tot de hiervoor genoemde bedragen.

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pieterskerk Leiden zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel met beperking.

Materiële onzekerheid over de continuïteit

Het coronavirus heeft ook invloed gehad op Stichting Pieterskerk Leiden. Op pagina 31 van de toelichting op de jaarrekening is door het bestuur toegelicht wat de impact van het virus op Stichting Pieterskerk Leiden reeds is geweest en met wat voor impact het verder nog rekening houdt. Ook is toegelicht welke maatregelen het management al heeft genomen en welke maatregelen het voornemens is nog te nemen. Verder is toegelicht de afhankelijkheid van de Stichting van subsidies en donaties. Uit de toelichting blijkt ook dat er grote onzekerheden blijven bestaan. Het management geeft daarbij aan dat er sprake is van een onzekerheid van materieel belang met betrekking tot de continuïteit van de stichting.

Wij hebben de uiteenzetting van de situatie en de hierbij behorende onzekerheden beoordeeld en zijn van mening dat dit gegeven de situatie een adequate toelichting is. Doordat er onzekerheid is over wat de uiteindelijke economische impact van het coronavirus zal zijn, spreekt er ook veel onzekerheid uit deze toelichting.

Op grond van de door ons uitgevoerde werkzaamheden en de verkregen controle-informatie zijn wij van mening dat, rekening houdend met de onzekerheden die er op het moment van afgifte van deze controleverklaring zijn, de stichting de situatie in haar jaarrekening goed toelicht en haar jaarrekening terecht opmaakt op basis van continuïteit in overeenstemming met het verslaggevingsstelsel. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Uitgezonderd de mogelijke effecten van de aangelegenheid beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' zijn wij op grond van onderstaande werkzaamheden van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Richtlijn voor de verslaggeving voor kleine organisaties zonder winststreven en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Richtlijn voor de verslaggeving voor kleine organisaties zonder winststreven.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheid van het bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de Richtlijn voor de verslaggeving voor kleine organisaties zonder winststreven. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Voorburg, 22 juni 2023

Stolp+KAB audit

w.g.

C.L. van Leeuwen
Accountant-Administratieconsulent

BIJLAGEN

1. OVERZICHT VASTE ACTIVA

GB-nr	Omschrijving activa	Aanschafwaarde				Afschrijvingen				Boek- waarde 31.12.2022 €	Afschrij- vingsper- centage %
		Investeringen		Desinvesteringen		Desinvest.		31.12.2022			
		2022	2022	2022	2022	2022	31.12.2022				
€	€	€	€	€	€	€	€	€			
Restauraties											
1295	Restauratie orgels; kosten	1.398.830	-	-	1.398.830	-	-	-	-	1.398.830	
1295	Sub. restauratie orgels; St. Orgelfonds	1.243.508-	-	-	1.243.508-	-	-	-	-	1.243.508-	
1295	Sub. restauratie orgels; actie adoptie orgelpijpen	140.944-	-	-	140.944-	-	-	-	-	140.944-	
1295	Sub. restauratie orgels; Otten Philips fonds	500-	-	-	500-	-	-	-	-	500-	
1295	Sub. restauratie orgels; Rijk	13.878-	-	-	13.878-	-	-	-	-	13.878-	
1295	Sub. restauratie orgels; Ministerie BIZA (Luiken)	2.000-	-	-	2.000-	2.000-	-	2.000-	-	-	
1295	Restauratie orgels; kosten Luiken	93.797	-	-	93.797	93.797	-	93.797	-	-	
		<u>91.797</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>91.797</u>	<u>91.797</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>91.797</u>	<u>-</u>	
1525	Kosten grote restauratie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
1526	Subsidie grote restauratie (extern)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
1527	Donaties grote restauraties	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
1528	Sponsoring grote restauratie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
1529	Subsidie grote restauratie (RDMZ)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
1530	Afschrijving grote restauratie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
1570	Project restauratie vloer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
1575	Kleine restauratie's	701	-	-	701	438	70	508	193	10	
		<u>701</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>701</u>	<u>438</u>	<u>70</u>	<u>-</u>	<u>508</u>	<u>193</u>	
Totaal restauraties		<u>92.498</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>92.498</u>	<u>92.235</u>	<u>70</u>	<u>-</u>	<u>92.305</u>	<u>193</u>	
Gebouwen (incl. verbouwingen)											
				263							
Gebouwen (incl. verbouwingen)											
108	Gebouwen en opstalrecht	5	-	-	5	-	-	-	-	5	0
1210	Goudleerbehang KMK Jochem Meijer	4.446	-	-	4.446	3.560	445	4.005	441	10	
		<u>4.446</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>4.446</u>	<u>3.560</u>	<u>445</u>	<u>-</u>	<u>4.005</u>	<u>441</u>	
1220	2012 Verlichting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20
1220	2012 Ontvangen gift verlichting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20
1220	2014 Verlichting	9.209	-	-	9.209	9.209	-	9.209	-	20	
1220	17-04-2019 Kroonluchter Lutherse gemeente	1.000	-	-	1.000	-	-	-	1.000	20	
		<u>10.209</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>10.209</u>	<u>9.209</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>9.209</u>	<u>1.000</u>	
1230	2012 Subsidie sleutelplan	6.000-	-	-	6.000-	6.000-	-	6.000-	-	20	
1230	2012 Sleutelplan	14.311	-	-	14.311	14.311	-	14.311	-	20	
		<u>8.311</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>8.311</u>	<u>8.311</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>8.311</u>	<u>-</u>	
1265	Herinrichting entrée t/m 2003	8.757	-	-	8.757	8.757	-	8.757	-	10	
1265	Herinrichting entrée investeringen 2004	58.569	-	-	58.569	58.569	-	58.569	-	10	
1265	Herinrichting entrée investeringen 2005	32.482	-	-	32.482	32.482	-	32.482	-	10	
1265	Subsidie St. Vrienden	102.713-	-	-	102.713-	102.713-	-	102.713-	-	10	
1265	Herinrichting entrée investeringen 2006	20.025	-	-	20.025	20.025	-	20.025	-	10	
1265	Herinrichting Tuin	6.000	-	-	6.000	4.350	600	4.950	1.050	10	
1265	Schuifdeur + luchtgordijn + installatie	7.285	-	-	7.285	5.285	729	6.014	1.271	10	
		<u>30.405</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>30.405</u>	<u>26.755</u>	<u>1.329</u>	<u>-</u>	<u>28.084</u>	<u>2.321</u>	

1. OVERZICHT VASTE ACTIVA

GB-nr	Omschrijving activa	Aanschafwaarde				Afschrijvingen				Boek- waarde 31.12.2022 €	Afschrij- vingsper- centage %
		Investeringen		Desinvesteringen		2022		Desinvest.			
		2022	2022	2022	2022	2022	2022	31.12.2022	31.12.2022		
€	€	€	€	€	€	€	€	€			
1270	Kantoor Honk investeringen 2006	1.633	-	-	1.633	1.633	-	-	1.633	-	10
1270	Kantoor Honk investeringen 2007	1.783	-	-	1.783	1.783	-	-	1.783	-	10
1270	Kantoor Honk investeringen 2016	3.667	-	-	3.667	1.957	367	-	2.324	1.343	10
		<u>7.083</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>7.083</u>	<u>5.373</u>	<u>367</u>	<u>-</u>	<u>5.740</u>	<u>1.343</u>	1.710
1280	2015 Compressor	1.361	-	-	1.361	850	136	-	986	375	10
1280	2016 Vacuum pomp / Cloud chamber	997	-	-	997	558	100	-	658	339	10
1280	2016 Vacuum pomp / Cloud chamber	997	-	-	997	533	100	-	633	364	10
1280	2017 Datafox tijdregistratieterminal	1.234	-	-	1.234	595	123	-	718	516	10
		<u>4.589</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>4.589</u>	<u>2.536</u>	<u>459</u>	<u>-</u>	<u>2.995</u>	<u>1.594</u>	10
1505	Verbouwing bibliotheek - bar	2.465	-	-	2.465	1.934	247	-	2.181	284	10
1505	Verbouwing bibliotheek - kassa	1.600	-	-	1.600	1.253	160	-	1.413	187	10
1505	Verbouwing bibliotheek - spoeltapblad	772	-	-	772	603	77	-	680	92	10
1505	Verbouwing bibliotheek - buffet	1.100	-	-	1.100	853	110	-	963	137	10
1505	Verbouwing bibliotheek - schuifraamloket	1.958	-	-	1.958	1.519	196	-	1.715	243	10
1505	Verbouwing bibliotheek - koelkast vriezer en oven	4.264	-	-	4.264	3.302	426	-	3.728	536	10
1505	Verbouwing bibliotheek - televisie	1.270	-	-	1.270	984	127	-	1.111	159	10
1505	Verbouwing bibliotheek - elektra	1.953	-	-	1.953	1.511	195	-	1.706	247	10
1505	Verbouwing bibliotheek - koffiemachine	2.003	-	-	2.003	1.534	200	-	1.734	269	10
1505	Verbouwing bibliotheek - elektra	3.783	-	-	3.783	2.898	378	-	3.276	507	10
1505	Verbouwing bibliotheek - elektra tbv hetelucht gordijn	1.350	-	-	1.350	1.035	135	-	1.170	180	10
1505	Bijdrage Stichting Vrienden	20.000	-	-	20.000	15.333	2.000	-	17.333	2.667	10
1505	Verbouwing bibliotheek - Schuifdeur naar Cafe	3.850	-	-	3.850	2.663	385	-	3.048	802	10
1505	Verbouwing bibliotheek - Elektra tbv schuifdeur	197	-	-	197	136	20	-	156	41	10
		<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	10
		<u>6.566</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>6.566</u>	<u>4.892</u>	<u>656</u>	<u>-</u>	<u>5.548</u>	<u>1.018</u>	
1550	Project keuken / bar / kantoortoren	107.228	-	-	107.228	105.048	-	-	105.048	2.180	5
	Doorbelasting afschrijvingskosten v.d. Werff	-	-	-	-	2.180	-	-	2.180	2.180	
1550	Investering keuken (2007)	9.809	-	-	9.809	9.809	-	-	9.809	-	10
1550	Lichtgevende Alu strips	1.400	-	-	1.400	793	140	-	933	467	10
1550	Lockerkast	1.485	-	-	1.485	832	149	-	981	504	10
		<u>119.922</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>119.922</u>	<u>118.662</u>	<u>289</u>	<u>-</u>	<u>118.951</u>	<u>971</u>	
1560	Renovatie toiletgroep	170.140	-	-	170.140	170.140	-	-	170.140	-	5
		<u>170.140</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>170.140</u>	<u>170.140</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>170.140</u>	<u>-</u>	
	Investeringen minus subsidies 2017										
1565	Buitenopslag	19.492	-	-	19.492	15.592	3.900	-	19.492	-	20
		<u>19.492</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>19.492</u>	<u>15.592</u>	<u>3.900</u>	<u>-</u>	<u>19.492</u>	<u>-</u>	
1580	Escaperoom										
	Escaperoom in gebruik vanaf 17/08/2017	17.305	-	-	17.305	15.286	2.019	-	17.305	-	20
		<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	
		<u>17.305</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>17.305</u>	<u>15.286</u>	<u>2.019</u>	<u>-</u>	<u>17.305</u>	<u>-</u>	
Totaal gebouwen (incl. verbouwingen)		<u>398.472</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>398.472</u>	<u>380.316</u>	<u>9.464</u>	<u>-</u>	<u>389.780</u>	<u>8.693</u>	

1. OVERZICHT VASTE ACTIVA

GB-nr	Omschrijving activa	Aanschafwaarde				Afschrijvingen				Boek- waarde 31.12.2022	Afschrij- vingsper- centage %
		Investeringen		Desinvesteringen		2022		Desinvest.			
		2022	2022	2022	31.12.2022	2022	2022	2022	31.12.2022		
€	€	€	€	€	€	€	€	€			
									14.796		
	Exploitatie										
	Inventaris:										
	1236 2005 Vorkheftruck (minus € 5.000 subsidie)	14.000	-	-	14.000	14.000	-	-	14.000	-	10
	1236 2005 Vleugel (piano)	8.403	-	-	8.403	8.403	-	-	8.403	-	10
	1236 2008 Veegmachine	11.459	-	-	11.459	11.459	-	-	11.459	-	10
	1236 2010 Meubels	14.460	-	-	14.460	14.460	-	-	14.460	-	20
	1236 2011 Telefooncentrale	4.000	-	-	4.000	4.000	-	-	4.000	-	20
	1236 2011 Tacticus IT systeem	27.439	-	-	27.439	27.439	-	-	27.439	-	20
	1236 2011 Tacticus IT systeem subsidie	20.000-	-	-	20.000-	20.000-	-	-	20.000-	-	20
	1236 2011 Bekleding stoelen Kerkmeesterkamer	2.576	-	-	2.576	2.576	-	-	2.576	-	20
	1236 2012 Vergoeding bekleding stoelen Kerkmeesterkamer	1.533-	-	-	1.533-	1.533-	-	-	1.533-	-	20
	1236 2012 Bureaustoelen 5x	3.625	-	-	3.625	3.625	-	-	3.625	-	20
	1236 2013 Weber airco	3.800	-	-	3.800	3.800	-	-	3.800	-	20
	1236 2014 2 iPad's	792	-	-	792	792	-	-	792	-	20
	1236 2014 Breedbeeld TV	1.858	-	-	1.858	1.858	-	-	1.858	-	20
	1236 2014 5 x bureaustoel	3.625	-	-	3.625	3.625	-	-	3.625	-	20
	1236 2014 Bank	474	-	-	474	474	-	-	474	-	20
	1236 2014 Hoezenet	520	-	-	520	520	-	-	520	-	20
	1236 2015 3x iPad	1.079	-	-	1.079	1.079	-	-	1.079	-	20
	1236 2015 stellingen	1.382	-	-	1.382	1.382	-	-	1.382	-	20
	1236 2015 iPad	536	-	-	536	536	-	-	536	-	20
	1236 2015 Lightspeed kassasysteem	588	-	-	588	588	-	-	588	-	20
	1236 2015 2x bureaustoelen	1.450	-	-	1.450	1.450	-	-	1.450	-	20
	1236 2015 Thin cliënt	490	-	-	490	490	-	-	490	-	20
	1236 2015 Theaterdoeken	3.973	-	-	3.973	3.973	-	-	3.973	-	20
	1236 2015 Thin cliënt	505	-	-	505	505	-	-	505	-	20
	1236 2015 Server-systeem	1.367	-	-	1.367	1.367	-	-	1.367	-	20
	1236 2015 Server-systeem	3.641	-	-	3.641	3.641	-	-	3.641	-	20
	1236 2016 SMEG vaatwasser	3.699	-	-	3.699	3.699	-	-	3.699	-	20
	1236 2016 Server systeem	12.465	-	-	12.465	12.465	-	-	12.465	-	20
	1236 2016 tuinstoelen	2.546	-	-	2.546	2.546	-	-	2.546	-	20
	1236 2016 deurbeslag	775	-	-	775	775	-	-	775	-	20
	1236 2016 Thin cliënt	490	-	-	490	490	-	-	490	-	20
	1236 2016 salto deurbeslag	1.287	-	-	1.287	1.287	-	-	1.287	-	20
	1236 2016 Ipad	429	-	-	429	429	-	-	429	-	20
	1236 2017 Tuinset Rameau	1.370	-	-	1.370	1.370	-	-	1.370	-	20
	1236 2017 salto deurbeslag	1.141	-	-	1.141	1.064	77	-	1.141	-	20
	1236 2017 Oplaadpunt mobiele telefoons	814	-	-	814	733	81	-	814	-	20
	1236 2018 Zit/sta bureau's (7x) (26/04/2018)	3.922	-	-	3.922	2.875	784	-	3.659	263	20
	1236 2018 Zit/sta bureau's (2x) (04/06/2018)	1.136	-	-	1.136	813	227	-	1.040	96	20
	1236 2018 Speedroldeur doek (14/06/2018)	2.663	-	-	2.663	1.865	533	-	2.398	265	20
	1236 2018 Casba 2 lima fauteuills (22-06-2018)	1.019	-	-	1.019	714	204	-	918	101	20
	1236 2018 Banken cognac (03/07/2018)	876	-	-	876	613	175	-	788	88	20
	1236 19-12-2018 - (via CC) QuizExpress	1.007	-	-	1.007	603	201	-	804	203	20
	1236 01-05-2019 - Ladenblok / flessenkoeling	3.820	-	-	3.820	2.037	764	-	2.801	1.019	20
	1236 19-06-2019 - printers/scanners	2.916	-	-	2.916	1.458	583	-	2.041	875	20
	1236 29-07-2019 - Matrxi wanden opslag kooromgang	4.445	-	-	4.445	2.148	889	-	3.037	1.408	20
	1236 27-02-2020 - NICE toonbankvriezer	487	-	-	487	154	97	-	251	236	20
	1236 03-06-2020 Wordline PIN apparaat	690	-	-	690	219	138	-	357	333	20
	1236 20-04-2022 - Apple iPad	-	569	-	569	-	76	-	76	493	20
	1236 10-06-2022 - 10x portfoon	-	4.254	-	4.254	-	496	-	496	3.758	20
	1236 10-08-2022 - BenQ Apple beamer	-	853	-	853	-	71	-	71	782	20
	1236 18-11-2022 - Stoelen	-	125.160	-	125.160	-	-	-	-	125.160	20
		138.505	130.836	-	269.341	128.866	5.396	-	134.262	135.078	

1. OVERZICHT VASTE ACTIVA

GB-nr	Omschrijving activa	Aanschafwaarde				Afschrijvingen				Boek- waarde 31.12.2022 €	Afschrij- vingsper- centage %
		Investerings		Desinvesterings		2022		Desinvest.			
		2022	2022	2022	31.12.2022	2022	31.12.2022	2022	31.12.2022		
€	€	€	€	€	€	€	€	€			
	Licht, geluid en rigging:										
1240	2000 Stagemaker	7.060	-	-	7.060	7.060	-	-	7.060	-	6,7
1240	2013 Eeveelments techniek inventaris	2.810	-	-	2.810	2.810	-	-	2.810	-	20
1240	2013 CCV mobiele pin	799	-	-	799	799	-	-	799	-	33
1240	2014 Licht- en geluidskar	744	-	-	744	744	-	-	744	-	20
1240	2016 Verlocks & steels	712	-	-	712	712	-	-	712	-	20
1240	18-04-10 - Switch & Router										
1240	Licht, geluid en rigging	5.983	-	-	5.983	4.488	1.197	-	5.685	298	20
1240	Beamer + scherm	19.562	-	-	19.562	6.846	3.912	-	10.758	8.804	20
		-	-	-	-	-	-	-	-	-	
		37.670	-	-	37.670	23.459	5.109	-	28.568	9.102	
1320	Kerkelijk kunstbezit (inventarisatiewerkzaamheden)										
	Diversen	2.240	-	-	2.240	2.240	-	-	2.240	-	10
		2.240	-	-	2.240	2.240	-	-	2.240	-	
	Totaal exploitatie	178.415	130.836	-	309.251	154.565	10.505	-	165.070	144.180	
	Totaal materiële vaste activa	669.385	130.836	-	800.221	627.116	20.039	-	647.155	153.066	